

SLOVENSKI NAROD

Izloja veak dan popoldne izvezeni nedelje in praznika. // Inserati do 80 pesit vst a Din 2. do 100 vst a Din 2.50, od 100 do 300 vst a Din 3. voči inserati pesit vst Din 4.-. Popust po dogovoru, inserati davek posebej. // Slovenski Narod vsija mesecno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. // Rotopisi se so vročajo

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knofljeva ulica št. 3
Telefon: 31-22, 31-23, 31-34, 31-35 in 31-36

Podružnice: MARRBOR, Gradiški trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefona št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo, Slovenskega ulica 1, telefon št. 65; Podružnica uprave, Kosova ul. 2, telefon št. 190 // RESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADec, Slomilov trg 5 // Pošna bralnica v Ljubljani št. 10.35.

Nevarnost ni minila

Pred velikimi dogodki na zapadu

Nemški napadi na zapadni fronti — uvod v ofenzivo v zvezi z defenzivnimi pripravami na Holandskem, v Belgiji in Švici?

Nemčija je kljub holandskemu demantiju po pariških vesteh stavila nizozemski gotove zahteve — Zavezniške priprave za izpolnitev garancij — Splošna poplava bo izvršena v najkrajšem času — Podrobnosti o obmejnem incidentu

Pariz, 11. nov. e. (Reuter) Kakor se je pričakovalo, so včeraj nemške čete po dolgem zatišju prešle v napad. Vprašanje je samo, če je ta ofenziva takega značaja, kakor je bila 16. in 17. oktobra, ko so nemške čete prišle iz utrdb na fronti, dolgi 30 km, v odseku Gabach-Blies. Ne ve se še, ali je napad čisto lokalne narave z manjšimi efekti, morda z dvema polkoma. Naglašajo, da so imeli Nemci o priliki zadnje ofenzive pred seboj skoraj popolnoma zapuščene postojanke, ki so jih Francozi izpraznili, potem ko so jih minirali. Zdej pa imajo Nemci pred seboj zelo močno utrjene francoske črte. Nemške čete so pri tem napadu nekoliko napredovale do prvih francoskih predstraž. Ko so prodrle do druge črte, so doživele neuspeh. Francozi so Nemce obsuli s silnim ognjem, tako da so se morali ustaviti in so se s hudimi izgubami umaknili.

v ofenzivo, ki bi se pričela danes na dan premirja v svetovni vojni. Nemške priprave za fronto se nadaljujejo in Nemci kakor tudi Francozi so v zadnjih 24 urah poslali mnogo čet iz svojih centrov. Prav tako se tudi intenzivno vrše izvidniški poleti z obeh strani. Področja vzhodno od Mozele in južno od Saarbrückna so torišče aktivnosti letalskih napadov. Te akcije na fronti so vsak dan močnejše in je jasno, da se pripravljajo večje operacije.

London, 11. nov. s. Minister za dominione Eden in ministri dominionskih vlad so včeraj posetili glavni stan francoskega vrhovnega poveljstva na fronti ter so bili sprejeti pri generalu Gamelinu. Ministri ostanejo dva dni na inspekcijskem potovanju na fronti.

Francosko vojno poročilo
Pariz, 11. nov. s. Jutranji 137. francoski vojni komunike pravi: Reducirana aktivnost na zapadni fronti v teku noči.

je bil sprejet na seji zveznega sveta po razgovoru, ki so ga imeli predstavniki

Belgija v strogi pripravljenosti

Vojska sicer še ni v celoti mobilizirana, vendar je vse pripravljeno za odpor

Bruselj, 11. nov. s. Belgijska vlada je imela sinoči ob 21. sejo, ki je trajala do po polnoči. Po seji je imel ministrski predsednik Pierlot konferenco z zunanjim ministrom Spaakom in vojnim ministrom Denisom. Komunike ni bil izdan.

Kralj Leopold je sprejel včeraj v avdience ministrskega predsednika in zunanjega ministra.

Bruselj, 11. nov. mp. Belgijski minister za narodno obrambo je pri sprejemu novinarjev izjavil, da Belgija v celoti ni mobilizirala, da pa je vsa vojska v strogi pripravljenosti. Vse glavne ceste, ki vodijo v Belgijo, stražijo močni oddelki vojaštva. Podminirani so vsi mostovi, prav tako pa tudi vsa važnejša cestna križišča.

London, 11. nov. s. Nekaj kanalov v severni Belgiji, v katerih je bila iz obrambnih razlogov plovlba zadnje čase ukinjena, je bilo včeraj zopet odprtih. Iz tega

vlade z vrhovnim poveljnikom vojske glede na najnovejše mednarodne dogodke.

razloga sklepajo, da belgijsko vojaško poveljstvo položaja ne smatra za kritičnega.

Bruselj, 11. nov. s. List »Independence Belge« piše, da bo mednarodna napetost najbrže prihodnje dni dosegla vrhunec ter bo prišlo do važnih dogodkov. Belgija pa nima povoda, da bi se čutila ogroženo, ker ni storila ničesar, kar bi kompromitiralo njeno nevtralnost in povzročilo, da bi bila zapletena v konflikt. Tako prevladuje še vedno upanje, da bo Belgija očuvana najhujšega.

New York, 11. nov. s. Zadnje dni je bilo v Bruslju prodanih 3 milijone dolarjev.

Bruselj, 11. nov. s. Belgijske oblasti so včeraj zaplenile tri belgijske liste, med njimi enega reksističnega. Eden izmed listov je bil zaplenjen zato, ker je primerjal monakovski atentat s požarom v rajstgaugu. Belgijska policija je zaplenila tudi znani nemški protizidovski časopis »Der Stürmer«.

Defenzivni ukrepi na Holandskem

Vojaške priprave v zvezi s poplavljanjem ogroženega ozemlja

Haag, 11. nov. s. Policijski upravi v Zeistu in Baarnu zanikata, da bi bila že odrejena evakuacija teh mest.

Uradno demantirajo vesti iz Pariza in Londona, da bi bila včeraj Nemčija stavila Belgiji in Holandski kakršnekoli zahteve v grozični obliki.

Pariz, 11. nov. s. Kljub demantiju holandske vlade, se tu vzdržujejo govornice, da je nemška vlada stavila včeraj Belgiji in Holandski gotove zahteve, o katerih vsebinski pa ni ničesar znanega. V francoskih političnih krogih opozarjajo v tej zvezi na včerajšnje izjavo holandskega zunanjega ministra van Kleffersa, ki je dejal, da v primeru napada ne bo nobenega dvoma o tem, kdo je napadalec.

Amsterdam, 11. nov. j. Holandski zunanji minister van Kleffers je v svojem opozorilu glede ugotovitve napadalec v morbitnem oboženem spopadu dejal, da drugi zbornici, da nihče ne more trditi, da mu ne bi bila znana evropska funkcija holandske nevtralnosti. Zmerom v zgodovini je bilo tako, da je bilo navzlic morebitnim začetnim uspehom še vsakega napadalec na Holandsko žal, da se je lotil tako tvegane podjetja.

Anglija in Francija pripravljene za pomoč

London, 11. nov. e. Francija in Anglija sta ukrenili vse potrebno v zvezi z možnostjo kršitve holandske in belgijske nevtralnosti. Doznava se, da sta vrhovni poveljniki francoske vojske maršal Gamelin in poveljniki angleške vojske lord Gort obšla francosko-belgijsko mejo, kjer se z največjo naglico izvajajo razna dela. Vojni opazovalci javljajo, da si oba generala prizadevata za pravočasno izvršitev potrebnih priprav, tako da bi lahko Holandski kakor Belgiji priskočili na pomoč, če bi bili eventualno napadeni. Mislijo, da Belgija ne bo mogla ostati nevtralna v primeru napada na Holandsko.

Holandske zatvornice odprte

Amsterdam, 11. nov. e. Glavno holandsko obrambno črto so šele včeraj začeli poplavljeni, toda ni dvoma, da bo splošna poplava izvršena v najkrajšem času. Ta varnostni ukrep je za Holandsko velikega pomena, ker lahko uporabi vodo po potrebi. Službeni krogi v Haagu zatrjujejo, da ni razloga za zaskrbljenost.

Kako se je dogodil incident

Haag, 11. nov. s. Holandska vlada je preko svojega poslanika v Berlinu zaprosila nemško vlado, naj izvede preiskavo o incidentu pri obmejnem mestu Venlu, pri katerem je prišlo do streljanja med nemškimi in holandskimi civilisti.

London, 11. nov. AA. Reuter poroča iz Amsterdama, da je vlada storila vse, da ohrani mir. Včerajšnji dve dolgi seji vlade ter avdicionu glavnega poveljnika nizozemske vojske pri kraljici Viljemini tisk komaj omenja. Istotako komaj omenja obmejni incident pri Venlu na nemški meji, glede katerega vodi policija preiskavo. Reuterjev dopisnik izve, da se je incident dogodil takole:

Neki nemški avtomobil s potniki se je pojavil na nemški strani meje, da bi ga pregledali. Istočasno je neki holandski avtomobil, ki je imel znak Južne Holandije prispel s holandske strani ter se ustavil približno 10 m od nemškega. Potniki v nemškem avtomobilu so naenkrat skočili čez mejo ter imeli očividno namen polastiti se holandskega. Nemški uslužbenci v uniformah in civilnih oblekah, ki so bili vsi oboženi, so istotako tekli na nizozemsko stran ter hoteli peljati zopet nazaj potnike, ki so bili prekoračili mejo. Nastalo je medsebojno ročno streljanje, ki je trajalo eno do dve minuti, nakar so se Nemci vrnili na nemško stran meje. Ena oseba, za katero se smatra, da je potovala z nizozemskim avtomobilom, je obležala mrtva. Ne ve se ničesar o identiteti ljudi, zaradi katerih je nastal incident, kakor tudi ne o pomenu samega incidenta.

Nemška svarila

Berlin, 11. nov. mp. DNB poroča iz Amsterdama, da je nizozemski mornariški minister opozoril nizozemske ribiške ladje in parnike, naj ne pošiljajo nikakih radiogramov o trenutnem položaju angleških vojnih ladij, ker bi se to lahko smatralo za vohunstvo.

Tudi Švica na straži

Curich, 11. nov. o. Švicarska vlada je sklenila, da od ponedeljka dalje mobilizira zopet vse enotice, ki so bile v teku poslednjih dveh tednov poslane na začasni dopust. Razen tega bo izvršen naknadni pregled vseh moških od 20. do 40. leta starosti, ki so bili doslej spoznani kot nesposobni za vojaško službo.

Preiskava o atentatu v Monakovem

Razširjena preiskovalna komisija na delu — Prve ugotovitve — Stanje ranjencev in usoda preostalih svojcev

Monakovo, 11. novembra AA. (Havas) Posebna komisija, ki vodi preiskavo glede zločina v Monakovem, je morala biti v teku včerajšnjega dneva razširjena, da bi lahko sprejemala veliko število prijavi in sporočil, ki stalno prihajajo. Strokovnjaki so pozorno pregledali vse dele mehaničnega aparata, ki je sprožil eksplozijo. Ugotovljeno je, da sestava kovine in drugega materiala govori za to, da je ves material prišel iz tujine. Imenovanih je bilo več komisij, ki delujejo popolnoma neodvisno druga od druge, da bi se lahko na ta način točneje ugotovilo dejansko stanje. Oblasti pričakujejo, da bodo v teku prihodnjih dni lahko dale točne podatke o sestavi peklenega stroja.

London, 11. nov. s. Kakor poročajo iz Berlina, je nemška policija ugotovila, da je bil pekleni stroj, ki je eksplodiral po govoru kancelarja Hitlerja v monakovski meščanski pivnici, najbrže montiran v steno in da so morali imeti storilci na razpolago zelo mnogo časa, da so priprave za atentat dovršili.

V nemški tajni policiji napovedujejo važne osobne izpremembe.

Monakovo, 11. nov. AA. (DNB) Stanje oseb, ki so bile teško ranjene o priliki atentata, se je zboljšalo. Samo 2 osebi še nista prestali krize. Državni minister Adolf Wagner je obiskal včeraj ranjence ter jim sporočil pozdrave vodje rajha in njegove želje, da čimprej okrevajo. Najprej je pozdravil starega borca stranke Mihaela Schmidla iz Solna pri Monakovem, ki je tako rekoč oslepel. Njegov tovariš Kaiser ga je odnesel izpod ruševin na prosto, toda sam Kaiser je podlegel ranam. Ranjenci imajo zlomljene noge in roke, rane na licu itd. Vse to dokazuje velikansko moč eksplozije. Nekateri ranjenci imajo polno ran na obrazu, ker so jih zadeli drobci opeke, kamnov itd. Vsi ranjenci izjavljajo, da so srečni, da se je vojna rešil iz nevarnosti ter da žalujejo edino za svojimi tovariši, ki so našli o priliki atentata smrt.

Berlin, 11. nov. mp. DNB poroča, da je 30 oseb, ki so bile pri atentatu lahko ranjene, že zapustilo bolnišnico. Pri smrtnih žrtvah je prizadetih sedem rodin. Franc Lutz in Leonhard Reim sta zapustila osamljeni ženi, ker sta oba njuna sinova na fronti. Wilhelm Weber je zapustil vdovo z dvema neprekrljenima deklicama v starosti 2 in 4 let. Eugen Schachta je bil poročen šele štiri mesece in je njegova žena zdaj brez sredstev. Emil Hassberger je zapustil ženo in nedoraslega sina. Marijo Henuli obkokuje mož, ki mora vsak dan hoditi 12 km daleč na službeno mesto. Za

radi tega bo moral dati svoja otroka v starosti 3 in 9 let drugim v rejo.

Monakovo, 11. nov. AA. Trupla 7 žrtev atentata so bila položena med petkom in soboto na zelo svečan način na oder na stopenjski grobnici, v kateri počivajo prve žrtve nacionalno socialističnega pokreta. Prenosu je prisostvovala velika množica ljudstva, ki je pozneje defilirala mimo krt.

London, 11. nov. s. Po poročilih iz Berlina je imel kancelar Hitler snoči daljšo konferenco z vodilnimi nemškimi vojaškimi dostojanstveniki.

Berlin, 11. nov. o. Dopisnik »United Pressa« poroča, da je kancelar Hitler ba je izrekel, ko so mu sporočili neuspeh atentata, kot prve besede: »Človek mora imeti srečo!«

Pogreb žrtev

Monakovo, 11. nov. i. Danes ob 11. je bil svečan pogreb žrtev monakovskega atentata. Krste so prepeljali pred Feldherrnhalle, kjer so bili izvršeni pogrebni obredi, nato pa je spregovoril Hitlerjev namestnik Rudolf Hess, ki je naglašal, da so padli kot žrtev zločinske roke v borbi za domovino in za svojega vojdo Adolfa Hitlerja. Krste so nato prenesli na pokopališče, kjer bodo položene v skupni grob.

Zopet zastoj pogajanj v Moskvi

Helsinki, 11. nov. i. »Exchange Telegraph« poroča, da je Stalin odbil ponudbe finske vlade. To je rezultat razgovorov, ki so bili v četrtek v Kremlju. Prihodnja seja bi morala biti danes ali najkasneje jutri. Kaže, da naslednjeje Rusi taktiko čakanja, da finska delegacija sama od sebe ponudi danes nove koncesije, ki bi odgovarjale ruskim zahtevam za sklenitev zveze. Finska vlada se je pozno snoči scetala, da prouči brzobjavno poročilo o razgovorih, ki so se vodili v četrtek.

Helsinki, 11. nov. i. Po četrtekovem sestanku v Kremlju je finski delegat finančni minister Tanner izjavil: Ni povoda za optimizem niti za pesimizem. Razgovori se nadaljujejo.

Iz notranje politike

ZA DEMOKRATIZACIJO JAVNEGA ŽIVLJENJA

Beogradska revija »Narodno blagostanje« objavlja članek o razvoju našega političnega položaja ter pravi med drugim: Objavo sporazuma smo pozdravili iz dveh razlogov, ker ima vsak narod pravico do vladavine po lastni želji in ker sme v sporazumu videti jamstvo za demokracizacijo. Sodobna država ne more biti totalitarna, temveč demokratska. Pisec članka kritizira zavlačevanje demokracizacije našega javnega življenja in zatrjuje, da se navaja kot vzrok zavlačevanja zunanje-politični položaj. Avtor članka ugotavlja, da je v sedanjih prilikah razpisala Bolgarija parlamentarne volitve in da je Švica sredi vojne izvedla volitve. Zato je treba začeti z demokracizacijo tudi izven banovine Hrvatske.

IZMISLJENA VEST

Današnje »Jutro« piše: Predsednik izvršnega odbora SDS Večeslav Vilder se je v Zagrebu sestal tudi z glavnim tajnikom JNS dr. Kramerjem, ki se je mudil tam. Razgovor se je nanašal na splošna politična vprašanja. Beogradska »Pravda« pa beleži, da se je dr. Kramer razgovarjal z g. Vilderjem — o pristupu slovenskega dela Jugoslovenske nacionalne stranke k Samostojni demokratski stranki. Pri tem je najbrž tudi »Pravdinemu« dopisniku znano, da se dr. Kramer redno sestaja — seveda s polno vednostjo in odobravanjem celokupnega vodstva JNS — s prvaki Kmetoske demokratske koalicije in da se ni uresničilo pričakovanje nekaterih, ki so spekulirali, da se bo posrečilo prekiniti zveze med opozicijo in KDK. Seveda je »Pravdina« vest od konca do kraja izmišljena.

SHODI NA HRVATSKEM SPET DOVOLJENI

Z uredbo hrvatskega bana od 21. septembra t. l. so bile za gotov čas prepovedane vse manifestacije in skupščine v zaprtih prostorih in pod milim nebom. Ker so se razmere med tem normalizirale, je včeraj ban ukinil prepoved zborovanj. Je, ki je takrat po njih mnenju popustila in stopila s pravega pota.

VEČESLAV VILDER V BEOGRADU

Včeraj je prispel v Beograd dr. Večeslav Vilder, ki je obiskal predsednika SDS in ministra za socialno politiko dr. Budisavljevića in več drugih ministrov, med njimi tudi predsednika vlade Dragišo Cvetkovića. Opoldne mu je dr. Budisavljević priredil intimen obed v hotelu »Bristol«, ki so se ga udeležili tudi vsi hrvatski ministri. V razgovoru z novinarjem je Večeslav Vilder izjavil, da je po njegovem mnenju potrebne, da se izvrše prej parlamentarne volitve in šele nato občinske.

PRED PODPISOM VOLILNEGA ZAKONA ZA HRVATSKI SABOR

Današnji »Hrvatski dnevnik« poroča, da je ban dr. Ivan Subasić že izročil kraljevim namestnikom v podpis volilni zakon za hrvatski sabor.

POSOJILO DRINSKI BANOVINI

Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Srdjan Budisavljević je odobril sklep poverljivemu SUZOR-ja o posojilu drinski banovini v znesku 18 milijonov din. Posojilo, ki bo izplačano v teku dveh let se bo uporabilo za ureditev in razširjenje banovinskih bolnic.

ODMEV BORBE PROTI KONKORDATU

V »Politiki« ostro zavrača Grigorije Božović obsojda, ki jo je izrekel cerkveno sodišče pravoslavne cerkve v Beogradu nad svećenikom Milanom Sretenovićem iz Kragujevca, ki je bil obsojen, da je v času borbe proti konkordatu napisal stvari, ki so bile morda v nasprotju z njegovim svećenškim položajem. Razprava proti obtoženi se je vršila za zaprtimi vrati. Zdej je bila razglašena obsodba, s katero je M. Sretenović premeščen iz Kragujevca, kjer je zelo spoštovan in priljubljen. Božović meni, da bo ta obsodba glede na veliko zanimanje v času razprave neugodno vplivala po vsej državi pri onih, ki so zavzemali znano stališče v nedavnem cerkvenem sporu in proti tedanji vladi, pa tudi proti onemu krilu cerkvene hierarhije.

Končni izid švicarskih volitev

Pariz, 11. nov. AA. Havas. Havas poroča iz Berna, da so bili objavljeni končni rezultati volitev v Švici. Rezultati so sledeči: radikalni demokrati imajo 50 poslancev, socialni demokrati, katoliki in konzervativci 43, kmečka stranka 22, neodvisni 9, mlada kmečka stranka 6, liberalni demokrati 6, socialni disidenti 4, izven stranke sta 2 poslancev.

Borzna poročila

Curich, 11. novembra. Pariz 9.75, London 17.20, New York 446, Bruselj 72, Milan 22.50, Amsterdam 236.70, Berlin 177.25, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.12.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

Prvi uspeh angleške diplomacije v Bolgariji

Demobilizacija bolgarske in turške vojske ob skupnih mejah

Sofija, 11. nov. e. Bolgarski kralj Boris je včeraj popoldne sprejel angleškega veleposlanika Rendela. Po tej avdienci je bilo izdano službeno poročilo, ki pravi, da je odrejena demobilizacija bolgarske rezervne vojske, ki je bila vpoklicana 12. oktobra t. l. Listi so objavili kratko poročilo, da se je tudi Turčija, smatrajoč položaj na Balkanu za povoljen in nenevaren, odločila demobilizirati svoje čete.

Ce se vzporedita ta dva dogodka s potovanjem angleškega poslanika Rendela v Carigrad v času, ko se v Ankari vodijo pogajanja med poblaščenim rumunskim ministrom Stoicom in zunanjim ministrom Saradzoglom, se lahko smatra kot gotovo, da je umaknitev in odpust čet s strani Bolgarske in Turčije rezultat prvega dela misije angleškega poslanika v Bolgariji.

Kakor javljajo, ima po mnenju tukajšnjih diplomatskih krogov potovanje angleškega poslanika v Ankaru nalogo, da prepriča odločilne kroge v Turčiji o potrebi, da Turčija umakne svojo vojsko v bolgarske meje. Isti krogi izražajo mnenje, da je to prvi korak za ustvaritev povoljnih pogojev za bodočo diplomatsko delavnost na Balkanu.

Uspešna misija angleškega politika Rendela je povsod našla prijeten odziv in sedaj z veliko pozornostjo pričakujejo, kakšne praktične rezultate bo dal drugi del misije angleškega poslanika v Carigradu.

Sofija, 11. nov. e. Ministrski predsednik in zunanji minister dr. Kioseivanov je včeraj sprejel poblašcene ministre Rumunije, Grčije in Madžarske.

Atentat na egiptskega kralja

Včeraj je neki slaboumni finančni uslužbenec skušal napasti kralja Faruka, da ga bi opozoril s tem na neko krivico

London, 11. nov. s. Ko se je včeraj egiptski kralj Faruk peljal v avtomobilu po ulici v Kairu, je neki moški vrgetel proti avtomobilu steklenico petroleja. Steklenica je padla na tla tik za avtomobilom ter ni nikogar zadela ali ranila. Preiskava je ugotovila, da je storilec menda slaboumen. Izjavil je, da je hotel z dejanjem opozoriti kralja na neko krivico, ki se mu je zgodila.

Kairo, 11. nov. i. Atentator na kralja Faruka I. se piše Ahmed Farag in je v službi pri financih. Mož je pri zaslišanju govoril precej zmehdeno in je zatrjeval, da je hotel s tem dejanjem opozoriti le nase, češ da se mu godi huda krivica, Nekdo

mu je namreč ukradel pesem in zdaj predvajajo to pesem na gramofonskih ploščah. Strokovnjaki in zdravniki, ki so preiskali atentatorja, so ugotovili, da je najbrž slaboumen.

Kralj Faruk I. je bil rojen l. 1920 v Kairu kot edini sin bivšega egiptskega kralja Fuada I. in kraljice Nazil. Po njegovih žilah teče francoska in albanska kri. Najprej so ga vzgajali v Kairu, nato pa se je šolal in vzgajal v Angliji in je po smrti svojega očeta leta 1936 stopil na egiptski prestol. Ker še ni bil polnoleten, je posebni regentni svet opravljal vladne posle, a z 18 leti je bil Faruk leta 1937 kronan za kralja.

Ruski in rumunski bencin za Nemčijo

Prevozna sredstva za dobavo niso baš idealna

London, 11. nov. mp. »Times« komentira v uvodniku poročilo nemškega poročevalskega urada glede prometnih piling na vzhodu in poročila o skorajšnjih vzpostavitvi železniške zveze z Rumunijo in da bo po tej poti Nemčija dobivala rumunski bencin.

Londonki list navaja poročila dopisnikov nevtralnih držav, zlasti skandinavskih novinarjev, ki so imeli priložnost preveriti dejansko stanje prometnih zvez. Na podlagi njihovih poročil ugotavljajo »Times«, da so transportne prilike na vzhodu slabe. Iz Rusije vodi na nemško mejo samo 8 železniških prog, od katerih pa je samo ena dvotirna. Ruska železnica je, kakor znano, širokotirna in tudi počasnejša od običajnih evropskih. Dovoz ru-

skega blaga v Nemčijo, bi bil zelo zamuden, ker bi morali blago na meji prekladati na železnice normalnega tira, Rusija pa je razen tega izjavila, da dobava Nemčiji ne sme ovirati običajnega rednega prometa na ruskih železnicah.

Glede na dobavo rumunskega petroleja ugotavljajo »Times«, da ga Nemčija ne bo mogla dobavljati v tolikšni meri, da bi krila svoje potrebe. Po Göringovi izjavi potrebuje Nemčija v mirnem času 7 milijonov ton bencina. Rumunija pa ga lahko dobavlja letno le milijon ton. Niti Nemčija niti Rumunija ne razpolagata s potrebnimi številom bencinskih vagonov in je Rumunija nemški trgovski delegaciji izjavila, da ne razpolaga s potrebnimi prevoznimi sredstvi za večjo dobavo.

Litvinov zopet v milosti

Moskva, 11. nov. e. V tukajšnjih diplomatskih krogih je bilo opaženo, da zahaja bivši komisar za zunanje zadeve Litvinov v zadnjem času precej pogosto v Kremelj. Prav tako so ga videli na svečanosti o priliki obilnice revolucije v družbi Stalina in drugih sovjetskih državnikov. V dobro obveščenih krogih tomlačijo do dejstva kot politično reaktivizacijo Litvinova glede na njegove dobre odnose z ruskim narodom, kakor tudi z zapadnima demokracijama, in smatrajo, da je ta Litvinova udeležba na vseh prireditvah odsev volje so-

vjetskih krogov, da se ohrani stališče odprtih vrat nasproti zapadnim veleislama. Litvinova smatrajo v Moskvi kot najbolj ugodno osebo za eventualna pogajanja v Londonu in Parizu in poudarjajo, da sovjetska vlada z ničemer ni onemogočila stikov z zapadnima prestolnima.

Obsodba v Rusiji

London, 11. nov. AA. (Reuter) Moskovski radio je objavil, da je nek: stražnik, ki je za časa carske Rusije aretirjal Molotova zaradi njegovega revolucionarnega delovanja obsodjen sedaj na več let robjave. Omenjeni stražnik je aretirjal Molotova leta 1909, ko je kot študent živel v Kazanu.

Zaščita Jesenic pred napadi iz zraka

Za varnost Jesenic se bo morala občina čim prej in temeljito pobrigati

Jesenice, 10. novembra. V času velike mednarodne napetosti in vojne, ki že tretji mesec divja med velikimi državami, se med prebivalstvom pojavljajo skrbi, kaj bo, če bo vojna trajala nekaj let. Če bi nastala nevarnost tudi za našo državo bi bil položaj za naš revir zelo nevaren, ker leži na skrajni zapadni meji. Jesenice so radi svoje lege, prometnih zvez in gospodarske strukture eden najbolj eksponiranih in občutljivih krajev v Jugoslaviji. Ta dejstva so sprožila že celo vrsto vprašanj, ki se tičejo pravočasne in širokoptezne varnostne organizacije, ki bi kolikor toliko omejila in omilila vsak morebitni udar.

V pogledu zaščite prebivalstva pred napadi iz zraka je bilo na Jesenicah doslej še malo storjenega. Hišni posestniki so svojčasno prejeli od krajevnega odbora za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka nalog — da naj čim prej pripravijo zaklonišča v svojih hišah. V koliko se je to storilo, žal ne moremo dognati, prepričani pa smo, da ne veliko, ker večina hišnih posestnikov nima sredstev in ker na tak primer polagajo premalo pozornosti.

Dnevno časopisje je o varnostnih ukrepih proti napadom iz zraka že mnogo pisalo. Temu vprašanju posveča največjo pozornost »Tovarniški vestnik«, ki že delj časa prinaša zelo poučne razprave izpod peresa strokovnjakov gg. inž. Stanka Dimnika ter inž. Dragotina Matanovića pod naslovom: »Nasveti za zatemetitev domov, cest, trgov in industrijskih delavnic pri zračnih napadih«, to je izveček iz ciklusa predavanj komisije teh. dela.

Te zanimive razprave bi v veliki meri dosegle svoj namen, če bi jih vsi res čitali in dobro proučili. Večina ljudi pa teh razprav ne jemlje resno, ker popolnoma izključuje možnost takih napadov, ali pa resignirano maje z glavami, češ kaj moremo za to, kakor bo, pa bo. Spričo velike brezbrčnosti gotovega dela prebivalstva so uspehi v pogledu zaščite pred zračnimi napadi minimalni. Kljub temu pa bo to delo treba vztrajno nadaljevati, da nas ne bo morebitna nevarnost našla popolnoma nepripravljene. Društva in organi

zacije bi morale prirejati zadevna predavanja in prebivalstvo poučiti v vsem, kar je z njihovo varnostjo v zvezi. V vsaki hišni veži bi morala biti nabita točna navodila s kratkim, a razumljivim besedilom. Vsi stanovalci bi morali znati ta navodila na pamet kakor očenaš. Občina bo morala o varnostnih ukrepih pričeti s pozitivnim in praktičnim delom. Graditi bo morala skupna zasilna zaklonišča, zgrajena po tozadevnih predpisih in dovolj velika, da v primeru potrebe ne bo nastala panika. Krediti za gradnjo zaklonišč naj se čim prej osigurajo, na pa čakati na sestavo letnega proračuna, katerega odobritev se včasih vleče v nedogled.

S tem pa še ni rečeno, da se nad nami zbirajo črni oblaki in da nam grozi neposredna nevarnost. Toda pripravljeno moramo biti na vsak slučaj, kakor so pripravljene druge, da se vemo ravnati, da imamo v primeru nevihte dežnik in da lahko stopimo nekam pod streho. R. L.

Pozna jesen v planinah

Ljubljana, 11. novembra. V gorah je že povsod jesensko razpoloženje. Hladna sapa veje preko poznih cvetic, ki še na nekaterih mestih molijo svoje glavice iz hladne zemlje. Pota so pokrita z rjavim listjem in vlaga lega med golo drevje gozdov. Oster krivec trga zadnje liste z vrhov dreves. Kamor se ozre oko, povsod opazi isto sliko: narava je iztrpana in lega k počitku. To umiranje pa je silno in veličastno. Z glasnim hrumom poje jesenski piš svoj pesem, zaletava se preko gorskih grebenov v ponosne smreke, ki se mu globoko priklanjajo. Čunjasti oblaki visijo nad gorskimi prepadi. Zgodaj vstaja večerni mrak ter se plazi vedno višje proti vrhovom, ki zažarijo v škrlatu zadnjih jesenskih solnčnih žarkov. Planine čuti neko tajinstvenost med skalami in gorskimi vršci, pričakuje dneva, ko bo zablščala na njih bela snežna odeja.

Zadnje dni se je vreme preobrnilo, deževni dnevi so nehali in prijetno jesensko vreme greje planince na njegovih izletih.

Okolica Ljubljane nudi bogat spored izletov: Šmarna gora, Sv. Katarina, Tosc, Polhograjski Dolomiti, Kurešček itd. Prijetno so izleti v Kamniško Bistrico, ali višje na Veliko Planino in na Kravvec, kjer je že zapadlo nekaj snega. Bohinjško jezero je temno, edinstven je pogled nazaj s Komne, kjer si je narava preskrbela že prvo snežno podlago za zimsko dobo. Planinec smučar mora paziti, da se ne zeleni. Tudi sedaj mora v naravo ter si izbrati najprijetnejši kraj za svoje telovadne vaje. Slovensko planinsko društvo nudi vsakomur potrebne nasvete in informacije za izlete v sedanjem jesenskem času.

Iz Kranja
MARTINOVANJE
 v soboto 11. t. m. zvečer
Hotel »Stara pošta«
Domača veselica
 v nedeljo po gasilski tomboli.
 V dvorani igrata »TRZISKI TICCI«, v kavarni salonski orkester!
 Brez vstopnine!

Na ljudski univerzi bo predaval v soboto ob pol devetih zvečer g. dr. A. Slodnjak o »Noviškem poljski literaturi«. Predavanje bo v gimnazijski telovadnici, vstopnina znaša 1 din.

Trg pred Martinovo nedeljo

Danes so se zanimali za tržne cene tudi zastopniki policije

Ljubljana, 11. novembra. Naše gospodinjice pri vseh skrbih niso pozabile, da je jutri Martinova nedelja in kaj zahteva tradicija. Letos bo praznovanje Martinove nedelje sicer marsikje bolj »intimno«, čeprav so se danes na živiliškem trgu prav tako kakor prejšnja leta oglašale gosti. Trg je bil izredno dobro založen s perutnino, a v prvih tržnih urah je slabo cvetela kupčija.

Vendar je bilo danes na trgu že na vse zgodaj zelo živahno, kakor ob tržnih dneh z največjim prometom. Čeprav se pri cenah kaže »močna tendenca k podražitvi«, kakor se temu pravi v jeziku gospodarstvenikov, bistvenih sprememb vendar ni. Značilno za sedanje razmere pa je, da so se danes na trgu zanimali uradno za cene razen organov tržnega nadzorstva tudi zastopniki policije. Gospodinjice namreč čedalje bolj tožijo nad dragino. Vendar tržni organi, kakor tudi ne policija, ne morejo vplivati na cene živil. Tako n.p.r. ne morejo diktirati kmetičem, po čem naj prodajajo jajca, ki so zdaj v resnici draga, saj jih prodajajo po 1.25 do 1.50 din komad ali 7 do 8 komadov za 10 din. Zdaj so se jajca podražila predvsem zaradi tega, ker je nekoliko večji izvoz in ker na naš trg ne prihaja več blago iz pokrajini, kjer je perutnarstvo najbolj razvito. Pomisliti je pa treba tudi, da jeseni kokoši malo neso. Prav tako oblasti ne morejo diktirati cen drugim deželnim »pridelkom«; cene se pač ravnajo tudi v teh časih po ponudbi in povpraševanju. Če bi kmetom diktirali cene krompirja, ki bi bile nižje kakor jih kmetje zahtevajo, bi kmetje pač ne pripeljali krompirja na trg. Meščani se bodo pač morali spriznati s tem, da oblasti ne morejo vplivati na cene deželnih pridelkov. Drugo je pa seveda vprašanje, kako naj revnejše mestno prebivalstvo kupuje živilijske potrebščine, če ostanejo plače nespremenjene in če ne bodo zvišane pokojnine. Če ni mogoče zajeziti naraščajoče dragine, je pa pač treba resno računati s povečanjem dohodkov konzumentov.

Krajsko glasbeno društvo priredi jutri dopoldne za mestnem trgu promenačni koncert. Društvo praznuje letos 5-letnico svojega delovanja in je v tem času doseglo presenetljive uspehe in nagrade. Poleg godbe na pihala si je ustvarilo tudi plesni orkester in prireja sedaj vsako soboto v hotelu »Stari postil« plesne vaje. Omeniti moramo, da je to edino glasbeno društvo v našem mestu in zato moramo pravilno ceniti ves trud in žrtve, katere doprinaša v procvit in prospah glasbene kulture. Oba glasbena oddelka sta tako za naše mesto velikega pomena, tudi v pogledu tujskega prometa.

Karambol na Jelenovem klanecu. V četrtak zvečer se je na vrhu Jelenovega klanca primeril težak karambol, zaradi česar je promet nekaj časa počival. Pred hotelom »Jelenc«, kjer izklopavajo na nasprotni strani ceste jarek sta trčila skupaj dva osebna avtomobila. Na srečo ni bilo človeških žrtev, pač pa sta vozova znatno poškodovana. Do trčenja je prišlo zaradi ozkega cestniča, krivda pa zadene tudi oba soferja. Prvi, ki je vozil po klanecu navzdol, je zavil na levo, nasproti prihajajoči pa ni pravočasno ugasnil reflektorjev in nesreča je bila tu. Sofer, kate-rega je oslepila luč, je zavozil naravnost v drugi avto, ki se mu ni mogel več izogniti. Kdo je kriv? To vprašanje se vedno zastavlja ob takih primerih. Tako je bilo tudi sedaj. Prvi se je jezil na drugega, zakaj ni prižgal ob srečanju malih luč, ta pa je ugotovil, da je oni zavozil naravnost vanj in da je temu kriva njegova vinjenost. Trditve obeh so sicer resnične, kdo pa je glavni krivec, bodo odločili policijanci.

Na trgu je že nekoliko manj sadja kakor prejšnje tržne dni. Kmečkih prodajalcev sedaj je od dne do dne manj, pač zato, ker so posamezniki že razprodali svoj pridelek. S tem pa seveda ni rečeno, da trge ne bo več dovolj dobro založen s sadjem; stalni prodajalci sedaj imajo velike zaloge jabolk, tako, da jih bodo prodajali lahko vsi zimo po zmernih cenah. Seveda se pa bo sadje začelo kmalu podraževati. Predvsem se bo podražilo zimsko sadje in sicer že zaradi tega, ker je zadnje čase povečan izvoz zimskih jabolk, ki so se precej podražila.

Ce gospodinjice niso mnogo kupovale perutnine, so se vsaj zanimale za cene. Perutnina je na našem trgu vedno precej draga, a zadovoljivo je vsaj, da se ni še bolj podražila. Pure in purane (purani so nekoliko dražji), so danes prodajali po 60 do 85 din, torej približno po isti ceni kakor lani pred Martinom. Gosti na našem trgu ni nikdar mnogo. Danes jih je bilo nekaj lepo pitanih. Najdražje so bile po 85 din. Druge perutnine je bilo tudi nekoliko več, vendar se cene zato niso spremenile. Kokoši so po 20 do 35 din komad, piščanci povprečno po 15 do 20 din.

Križ je še vedno s krompirjem. Kupčija je še vedno živahna in blaga ni nikdar preveč. Menda zaradi nezanesljivega vremena, je bilo danes nekaj vozov manj krompirja kakor v sredo, bilo ga je okrog 10 vozov. Danes so kmetje še bolj trdovratno vztrajali pri cenah, tako, da ni mogel skoraj več nihče kupiti krompirja izpod 1.50 din kg. V sredo so tudi sicer že zahtevali 1.50 zanj, a prodajali so ga v splošnem po 1.45 din najdražje. Danes ga je kupil po 1.45 din neki gostilničar, čeprav ga je vzel približno 2 toni. Meščani, ki kupujejo krompir le po večičah, ga morajo plačevati seveda še dražje. Težko je reči, ali se bo cena ustallila zdaj, čeprav je upanje, da bo vsaj še dotlej, dokler bo plača na trgu, ostala cena nespremenjena.

največjih plesnih umetnikov Maks Kurbos in Irena Litvinova, člana in solista Ballets Russes de Monte Carlo. Pripominjamo, da boista umetnika dala novi program in ne leti kakor na prvem plesnem večeru.

Bolezinica

KOLENDAR
 DANES: Sobota, 11. novembra katoličani: Martin škof
 JUTRI: Nedelja, 12. novembra katoličani: Martin papež
DANASNE PRIREDITVE
 KINO MATICA: Znachor (Po poti usode)
 KINO SLOGA: Rdeče orhideje
 KINO UNION: Na okrajnem sodišču
 KINO MOSTE: »Pet milijonov išče ženina« in »V voljih krempjih«
 KINO SİKA: Cheri-Bibi
 RAZSTAVA LIKOVNIH UMETNIC V JAKOPICEVEM PAVILJONU, odprta od 9. do 15.
 SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE »Kurent« ob 20.15
 PRIREDITVE V NEDELJO
 KINEMATOGRAFI ISTI SPORED
 SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE »Kurent« ob 20.15
 LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKEGA SOKOLA »Vitez z belo golobico« ob 15. v mali dvorani Narodnega doma
 DEZURNE LEKARNE
 DANES IN JUTRI: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta
 MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljal od sobote od 8. zvečer do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Fran Ciber, Srbska ulica 7/I, telefon št. 36-41.

Opod sita

Rešetanje in sejanje neusojene pasje tragedije sta nemilo prekinila sama Chopin in Liszt ter njuni vseznali oboževalci, toda prezgodaj in popolnoma po krivici atirirani kužki med tem že davno brez stroškov in stitnosti z zdravniškim izvedniškim mnenjem o svojem popolnem zdravju uživajo vse dobrote svidenja s svojimi do bridihi solz pretresenimi varuhinjami in razjarjenimi lastniki. Menda so se ljubiteljske psov in prijatelji kužet že potolažili, vendar jim moramo še povedati, da trditve njih zagovornika ne držijo popolnoma, kar se tiče objave kontumace s posebnimi plakati. Zakon namreč plakatov ni kjer in nikdar ne zahteva in ne predpisuje. Po ogromni večini jugoslovenskih okrajev tudi še mnogo važnejše razglase objavljajo z bobnom. Svet je na napredoval in namestu bobnov dobil po nekaterih krajih že časnike in celo dnevnike, ki poročevalsko službo opravljajo znatno bolj naglo in zanesljivo kakor staroverski policaji z bobnanjem. Tako so tudi ljubljanski dnevniki z vso uslužnostjo hiteli z razglasom kontumaca, da so bili vsi pismeni Ljubljančani že na vse zgodaj zjutraj obveščeni o nevarnosti, ki grozi psom. Mestna občina je pa seveda kontumac razglasila tudi na vseh razglasnih deskah, da je predpisom zakona o kužnih boleznih ustrezno znatno čez njegovo zahtevo. Potolažene so pa tudi žrtve prevelike konjačeve gorečnosti. Kar se pa tiče konjačevih manir napram njegovim klijentom, mu je najstrožje naročeno skrajno upoštevanje vseh načel varstva živali in usmiljeno ravnanje. Kadar bodo pa tudi druga mesta izročila funkcije konjačevim guvernantom in zaščitnim sestram, stori gotovo tako tudi Ljubljana.

Priobčujemo tale »odgovore« ali »pojasnilo« našega mestnega poglavarstva namestnika in nalašč. Ne zato, ker bi lahko odlagal v tej naši rubriki vsak vse, kar ga tiči, kakor se je včeraj sanjalo onemu skribentu, ki je odložil v »Slovenskem domu« tisto, kar ga more edino tiščati, pač pa zato, da bodo lastniki psov vedeli, kako resno in stvarno se obravnava to vprašanje v Ljubljani. Morebitni novi prispevki v tem duhu z mestnega poglavarstva nam bodo vedno dobrodošli.

Nadučitelj Dragotin Česnik umrl

Ljubljana, 11. novembra. Ponoči je nenadoma umrl na svojem domu pod Rožnikom upokojenju nadučitelj Dragotin Česnik, star 74 let. Zopet eden iz stare učiteljske garde.

Pokojni je bil trdna kraška skala, rojen v Knežaku l. 1865, zvest svojim naprednim nazorom z mladih let. Po razredih srednje šole je prestopil na učiteljske in se posvetil učiteljskemu stanu. Prva učiteljska službovanja so mu bila v Orehku pri Postojni, potem v St. Vidu pri Vipavi, od tu je prišel za nadučitelja v Predosotje pri Kranju, kjer je služil, dokler se ni preselil v svoj rojstni kraj Knežak na Krasu. Tu je ostal do povojnega časa, ko je moral z bolečim srcem zapustiti svoj rojstni kraj in svojo osebno domačijo.

VJugoslaviji je po vojni služboval še nekaj let na Rakeku in nazadnje v Planini, kjer je bil upokojen 1924. In potem se je stalno naselil v Ljubljani.

Pokojni je bil kremenit značaj. Od svojih naprednih načel ni odnehal in če je bil še tako hud kritik našnj. Vtrajal je in naposled zmagal. Kot tek in izborni učitelj in vzgojitelj mladine je bil obče priljubljen na službenih mestih in med stanovskimi tovariši, ki so ga volili v razne šolske zastope, kjer je z vso energijo zastopal in branil napredek šole in pravice učiteljskega. Bil pa je poživljenjav delavec tudi izven šole. Bil je zvest in vodilen ter požrtvovalen član vseh naprednih društev in ustanov ter vse življenje odločen Sokol.

Zasluznemu naprednjaku in spovnetnemu delavcu bo hranjen časten spomin. Zaljubljenim trem s'novom in hčerki iskreno sožalje!

Ljubavna tragedija, kap in uboj

Mrtva so našli mlada zaljubljenca — Nenadna smrt na cesti — Med pretepom ustreljen

Maribor, 11. novembra. 25letni sofer pri trgovcu Ferku Vekoslav Šlebek je imel delj časa ljubavno razmerje s Ferkovo dekle Ano. Pred tremi dnevi pa je šla dekla po novo službeno knjigo v Omurek. Tja jo je peljal Šlebek. Ker pa je ni bilo tri dni nazaj, so začeli pozvedovati za njima. Naposled so ju našli na šupi Šlebekove domačije v Jarenskem dolu mrtva. Oba sta bila ustreljena s samokresom. Vse kaže, da gre za ljubavno tragedijo. Šlebek je ustrelil najprej svoje dekle, potem pa še samega sebe. V zvezi s tem krožijo razni glasovi, toda tajno svoje tragične smrti sta mlada zaljubljenca odnesla s seboj v grob.

Danes ob 9. se je peljal po Aleksandrovi cesti 30letni gostilničar Herman Marks. Pred bivoš Emeršičevo gostilno je nenadoma padel s koleca. Ko so mu ljudje prišli na pomoč, so videli, da je Marks že mrtve. Komisija je ugotovila, da ga je zadel kap. Marks se je šele pred 14 dnevi poročil in je na Koroški cesti otvoril gostilno.

V Mhaleh pri Svetinjah so bili zbrani fantje pri posestniku Franu Novaku. Nenadoma pa se je začel spadat malenkosti prepri, ki mu je sledil sporad. V gostilni so razbili precej šip in raznih predmetov, med drugim tudi vrata. Med fanti je bil tudi 16letni delavec Avgust Hedžet iz Sreženje pri Veliki Nedelji. Sredi spopada je nekdo sicozi razbita vrata dvakrat ustrelil s samokresom in dve krogli sta zadeli Hedžeta v srce, da se je mrtve zgrudil. V zvezi z zločinom so orožniki aretirali nekoga Ivana Zagarja, Josipa Preloga in Franca Novaka. Preiskava bo pokazala, kdo je streljal.

Tri smrtne nesreče

Celje, 11. novembra. V Vonarju pri pristavi v šmarnem srežu je v četrtak kobila brnila 28-letnega sina posestnika Miho Bevcerja v trehuh in mu zadala hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je pa včeraj podlegel poškodbam.

Snoč ob 21. se je vračal 51-letni kovaški mojster Ignac Pristovnik iz Spodnje Hudinje pri Celju domov. Na stopnicah mu je spodrsnilo in padel je tako nesrečno, da si je prebil lobanjo. Domači so ga kmalu na-

Naše gledališče

DRAMA
 Začetek ob 20. uri
 Sobota, 11. novembra: Kozarec vode. Red A
 Nedelja, 12. novembra: ob 15. uri: Plička in Tonček. Mladinska predstava. Globoko znizane cene od 14 din navzdol.
 Ob 20. uri: Striček Vanja. Izven. Znizane cene od 20 din navzdol
 Ponedeljek, 13. novembra: Številka 72. Red B
 Torek, 14. novembra: zaprto
OPERA
 Začetek ob 20. uri
 Sobota, 11. novembra: Kjer škrljanček žvi-goli. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol
 Nedelja, 12. novembra: ob 15. uri: Glumač Matere božje. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol. Ob 20. uri: Pri belem konjčku. Izven. Znizane cene od 30 din navzdol
 Ponedeljek, 13. novembra: Plesni večer Maksa Kurbosa in Irene Litvinove, člana in solista Ballets Russes de Monte Carlo. Izven.
 Torek, 14. novembra: Figarova svatba. Red A
 *
 Opozarjamo na plesni večer Maksa Kurbosa in Irene Litvinove. Poseben dogodek na polju plesne umetnosti nam imeli pri liko uživati v ponedeljek 13. t. m., ko bo nastopila z lastnimi in koreografijami

Čast kulturne Ljubljane je rešena

Dragocena umetnina — „Simbol slovenske žene“ — ostane Ljubljani ohranjena

like umetnine, ko vidijo, da se je težiče umetnosti premaknilo od razbitega nosu proti volovskemu repu.

Tako težko vprašanje lahko reši samo genij. Genijev ja pa k sreči pri nas dovolj za vsakim plotom: dokaz je sama umetnost na Muzejskem trgu in vse tisto, kar je zaradi nje nastalo. Geniji so kritiki — o kiparju niti ne govorimo — biologi in liriki in kdo ve, če ni bil genij tudi med tistimi, ki je popravil simbol s kladivom? Toda največji genij je vendar tisti, ki je rešil tako kočljivo kulturno vprašanje; slo je za kulturno čast Ljubljane: kaj je treba ukreniti, da umetnina ostane, kjer je, a da vendar ne bo trpel prestiž nikogar.

Zgodilo se je: vprašanje je rešeno: Ljubljani je ohranjena dragocena umetnina. Tisti bori tisočaki niso bili potrošeni zaman. Kip ostane na svojem mestu in upanje je, da ga ne bo premaknila niti najbolj groba sila »ulice« in ne najkulturnejše pero. Ne, te umetnosti ne more nihče detronizirati, nihče ji ne more izpodmakniti pedestal (ker je iz podpeškega kamna). Še bodo živele literarne revije, ki so bile pokopane po vseh pravih kopavanju mrličev, še se bodo oplajali kulturni delavci ob razbitem nosu. Takšna umetnost je pač nesmrtna in vse to, kar so počeli nekateri ob nji in na nji, je zgolj časovnega pomena. Sodil bo čas. Vsaj, kar se tiče kvalitete betona. Da bi pa ne sodil prehitro in da bi nevredni pripadniki »ulice« ne pasli svojih oči na tem biseru simbolizma in invalidnosti naše dobe in bodočih dni, so nedavno kip — pokrili. Opažili so ga z deskami — kritiki bodo že ugotovili, koliko je umetnosti na njih. — ga zaščitili pred mrazom in uroki. Zopet je iznajdeno Kolumbovo jajce. Kako preprosto ter enostavno je to, kakor so pač velike, genialne zamisli! Umetnina je ohranjena pred grobnimi višji silami, človek je zopet premagal naravo. Umetnik je najprej izmaknil božanstvom veliko skrivnost, kako je treba upodobiti simbol slovenske žene; demoni so podžgali »ulico«, ki je izpopolnila umetnino po čistem rasnem nagonu in nazadnje je »simbol« dobil nekakšno pregrinjalo skrinje zaveze, da bo »plastika« ohranjena zanamcem. Dopolnjeno je!

Ljubljana, 11. novembra
Letos je ljubljanska kultura doživela velik preporod; silno se je oplajala na Muzejskem trgu. Udeleževali so se esejisti, umetnostni zgodovinarji, slikarji in kiparji, ne v zadnji vrsti pesniki, in pozabiti ne smemo tako imenovane ulice, nesrečnega občinstva, ki se je rajši udeleževalo s črnimolom na samem zarišu ljubljanskega kulturnega vrenja, na umetnem kamnu (ki ga nekateri imenujejo vrtno »skulpturo«, drugi pa celo kiparski izdelek) kakor na papirju. Kulturna zgodovina bo morala prej ali slej priznati, da naše kulture ni toliko oplođila niti reformacija s protireformacijo vred, ne ilirstvo in niti ne stoltno črkarske pravde kakor »Simbol slovenske žene«. Ta simbol sam na sebi je bil sicer že od začetka precej nesrečen, ker mu je kipar pustil nos, vendar je postal pravi simbol vsaj pozneje, ko ni imel več člega nosu. Ali ni to tudi simbolično, saj pri nas vendar vsi dobivamo po nosu? Toda to je da pri vsem tem brez pomena; glavno je, da se je razvilo naše kulturno življenje ter da so našim kulturnikom začele vsaj nekoliko delovati žleze z notranjim izločanjem. Brez »simbola« bi zopet predmrali vse leto.

so našim kulturnim delavcem usahnile modrosti o velikem poslanstvu umetnosti in o tem, kaj je umetnost in kaj ni, pa tudi o tem, ali je dovoljeno razbijati betonske nosove ali ne, je bil predmet učenih umetnostnih razprav in nevarnosti, da ga bodo odstranili sami njegovi očeti in zaščitniki. Tega so se vsaj bili prijatelji ljubljanskih znamenitosti. Ljubljana bi izgubila izredno mnogo, kar vam prav radi potrdijo oboževalci »vrtno skulpture«. O tem niti ne govorimo, kakšno škodo bi pretrepala vsa naša oblikujoča umetnost in sploh kultura. Kdo bi potem še pisal o tem, da je bilo težiče vse umetnine »vrtno skulpture« v samem odbitem nosu? Kdo bi se še zgražal nad metodami »ulice«, ki si drzne soditi predmet esejističnih razprav s katanom in kladivom?

Tako se je pojavilo še eno izredno pereče kulturno vprašanje, kakršnih ne rešujemo vsak dan v Ljubljani, ali kaže »skulpturo« odstraniti ali ne. Če bi jo odstranili, bi triumfirali vsi tisti, ki so lomili kopje proti nji, kar bi bilo seveda veliko ponižanje za genije, ki so nas obogatili s slavno umetnino posredno in neposredno. Če je ne odstranijo, je to zopet ponižanje velike umetnosti, ki je izpostavljena javnemu zasmešanju. Pomislite samo, kako mora to boleti prijatelje ve-

Tragedije, ki so odkrile tatvino samokresov

Preddelavec je odgovoren za varnost delavcev · Strašne posledice nesreče, ki jo je zakrivila malomarnost

Ljubljana, 11. novembra
V septembru je Josip Klavžar ustrelil na Ježici svoje dekle in si še sam končal življenje. Ta tragedija je dala povod za odkritje tatvine 31 samokresov, ki so izginili iz nekoga skladišča. Ugotovili so, da je bil Klavžarjev samokres eden izmed samokresov, ki so bili ukradeni. Klavžarjeva tragedija je dala prvo sled za tatvino samokresov. Nadaljnje sledove je policija dobila še ob nekem drugem samokresu. V Krmelju se je nekdo ustrelil s samokresom, ki je bil tudi eden izmed 31 ukradenih samokresov. Po serijski številki na orožju so lahko ugotovili, da je samomortlec kupil neke ukradeno orožje. Tatu so bili še bolj za petami, ko je delavec Koloman Časar dal popraviti svoj samokres vojaškemu puškarju. Časarjev samokres je bil tudi eden izmed ukradenih samokresov. Med tem je tekla preiskava proti nekaterim uslužbenecem v skladišču, odkoder je orožje izginilo. Artileristi so bivšega artiljerjskega podnarednika Ivana Slopska, naredili preiskavo na domu njegove ljubice in našli v nekem kovčegu samokres. Tudi ta samokres je bil eden izmed onih, ki so bili iz skladišča ukradeni. Vojaški in civilni oblasti so preiskovale dalje in so našle še nekaj samokresov, ki so bili ukradeni. Skupaj se je na ta način našlo devet ukradenih samokresov.

preddelavec Ivan Pangerc in delavec Skopin Stanko, ki jih je državni tožilec obtožil, da so krivi za hudo nesrečo, ki se je pripetila na Jesenicah delavcu Martinu Janžlju.

Dne 4. aprila se je Janželj pri delu v tovarni KID ponesrečil, ko je vozil z vozličkom koks v peč. Padel je skozi odprtino v tleh v drugem nadstropju tovarniškega objekta in oblezal precej globoko v pritličju s poškočevano hrbtnico. Nesrečnejši je moral že prestati strašno bolečino, ker je skoraj popolnoma ohromel in bo ostal hrom vse svoje življenje. V livarniškem obratu so preurejali prostore in Pajer je naročil, naj v železnih tleh izrežejo 143 centimetrov dolgo in 88 cm široko ploščo. Delavci so delo izvršili in odprtino pokrili z desko počez, tako da vsa odprtina ni bila pokrita in tudi sicer nevarno mesto ni bilo zavarovano. Janželj ni vedel, da so delavci naredili luknjo v tla.

Med razpravo se je dognalo, da je bil za varnost pri delu odgovoren preddelavec Pangerc Ivan. Opustil je predpisano zadostno zavarovanje med izvrševanjem del v poslopiju in je bil spoznan za krivega po § 198/II. Sodnik mu je prisodil 2 meseca zapora. Ponesrečen delavec Janželj, ki je zahteval 250.000 din za bolečine, pa je bil glede tega zahtevka zavrnjen na pot civilne pravde.

Meso odnesel, drobovje pustil

Ljutomer, 10. novembra
Posestnik Černel Marijo v Lukavcih so v nedeljo zjutraj obiskali nenavadni tatovi. Ko je šla Černelova zjutraj pokladat svinjarn, je opazila, da ji v hlevu manjka ena svinja. Ustrašila se je in brž obvestila domače. Prašiče je krmila vse leto, da bi jeseni ali pozimi imela kaj od njih, sedaj pa je našla mesto svinje prazen hlev. Ko so domači pogledali okoli hiše, so opazili na sosedovem vrtu kup svinjskih črev in ostalega drobovja ter mlako krvi. Tam je tat zaklal svinjo, meso pa odnesel. Ko so domači pregledovali sledove, so opazili, da je imel tat različne čevlje, čevlji na desni nogi je bil večji od levega.

Kamničani!

Kamnik, 11. novembra
Pa ne samo Kamničane, ampak tudi Kamničanke opozarjamo ponovno, da bo jutri ob 10. dopoldne v čitalniški dvorani zanimivo predavanje »Aktualni problemi socialne politike«. Predavanje bo pod okriljem Zveze kulturnih društev iz Ljubljane, predaval bo pa znani strokovnjak za socialne probleme, privatni docent dr. Stojan Bajič. Snov predavanja je taka, da mora že glede na čase, v katerih živimo, zanimati pač vsakega. Predavatelj pa je znanstvenik, ki odide v začetku decembra v Zveze in ga ne boste zopet kmalu imeli priložnost slišati.

To predavanje bo uvo v stečaj za prosvetne delavce, ki bo od 15. do 22. t. m. v Kamniku. Tečaj bo po sledečem sporedu:
Sreda 15. XI. 1939 ob 20. uri: »Iz narodne zgodovine«. Predava g. Vekoslav Bučar.
Sobota 18. XI. 1939 ob 20. uri: »Slovensčina in najvažnejša pravopisna pravila«. Predava g. prof. Ivan Kolar; »Narodna vzgoja v luči zgodovine«. Predava g. Jelo Janežič.
Nedelja 19. XI. 1939 ob 10. uri: »Organizacija in društvena tehnika; »Govorništvo«. Predava priv. docent g. dr. Stojan Bajič.

Sreda 2. XI. 1939 ob 20. uri: »Sokolstvo in nacionalna vzgoja«. Predava g. prof. Lojze Merunč.

O tečaju samem se oglasimo še prihodnje dni. Za danes objavljamo samo naslove predavanj in imena predavateljev. Oboje nam jamči, da bo tečaj res nekaj prvostopenjskega. Ker bo število udeležencev omejeno, vas že danes opozarjamo, da se pravočasno prijavite. — Prijave sprejema predsednik Okrožnega prosvetnega odbora S. Skala, lahko pa se tudi prijavite funkcionarjem Sokola, Narodne čitalnice, ali Lire. — Tečaj je za udeležence popolnoma brezplačen.

Pojasnjena »tatvina«

Gorenja vas, 10. nov.

Kakor je bilo na Poljanskem spočetka, ko se je zvedelo za krajo 18.900 din dokaj razburjenje, tako se ljudje zdaj hudomušno muzejajo. In kako tudi ne. Janez Oblak, ki je vedel pripovedovati spočetka vse podrobnosti o tatvini, je zašel v preiskavi v čedalje večja protislovja, končno pa je priznal, da je tatvino le fingiral. Toliko denarja sploh imel ni. Oblak skesano priznava, da so bile vse njegove sumnje do ustanovalec brez podlage. »Videl sem, da nimam več izhoda, da govorim neresnico, pa želim zato, da se preiskava ustavi. Tako krivdo sprejemam na svoja ramena.« Tako je povedal Oblak. Mož je trdil, da je imel v aprilu okrog devet jurjev. Ko pa si je kupil motorno kolo, mu je ostalo še pet tisočakov. Četudi je »tatvina« pojasnjena, bodo Oblaka prijeli zaradi lažne prijave. Oblasti niso zato tu, da bi jih kdorkoli zavaljal v preiskave in jim povzročal nepotrebno delo.

Zanimivo je vzroki, ki so dovedli Oblaka do nepremišljene dejanja. S tatvino si je nameraval nekoliko olajšati položaj, vsaj za dogleđen čas. Ima obveznosti do davkarje, pa tudi globe ga tišče, vrhu vsega pa je domneval, da mu bo izmišljena tatvina nemara tudi pripomogla k preureditvi svojega odnosa do dekleta. Razen tega teže Oblaka nadloge pri sodišču v škofiji Luki. Naj bo dovolj ako povemo, da je bil bolj zadovoljen, da ga čuvarji postave niso videli, kakor pa da bi ga. Vsi ti grehi bodo sedaj seveda spravili Oblaka na zatožno klop.

Gosti Rogaške Slatine

Ljubljana, 11. novembra

Zdravilišče v Rogaški Slatini je zbralo zanimive statistične podatke o svojih gostih v letošnji letoviski sezoni (maj — oktober).
Letošnja sezona je bila precej slabša od lanske, kar je razumljivo. Upoštevati moramo, da je bil ves čas med sezono zelo nemiren in zlasti v začetku jeseni. Zato je bilo tudi letos 658 gostov iz inozemstva manj kakor lani. Da pa tujski promet v naših letoviskih stalno narašča ter da je lansko nazadovanje predvsem posledica izrednih razmer, sprevidimo tudi po tem, da je število domačih gostov bilo večje (442) kakor lani, bilo jih je 6789, lani pa 6347. Skupno je bilo letos v Rogaški Slatini 7849 gostov, lani pa 8065. Nočnin je bilo letos 4064 manj kakor lani. Skupaj jih je bilo 116.166, lani 120.230. Na posameznega gosta odpade letos 14,80 nočnin.
Zanimivo je, da je bilo iz inozemstva največ gostov Madžarov. In sicer 565, med tem ko gosti iz Nemčije šele za drugim mestu (335). To pač dokazuje, kako pomemben čimtelj je v tujskem prometu tradicija. Rogaška Slatina je bila »madžarsko« letovišče že pred vojno. V Rogaško Slatino so pa vedno tudi radi zahajali Hrvati. Lani jih je bilo samo iz Zagreba 1.824, skoraj šestkrat več kakor iz Ljubljane, kajti Ljubljancem je bilo samo 362. Beograščanom je bilo 1216. S pordrožja sedanje banovine Hrvatske je bilo razen Zagrebčanov še 1178 gostov, med tem ko jih je bilo iz naše banovine razen iz Ljubljane samo 405. To dokazuje, da

Slovenci ne znajo ceniti Rogaške Slatine, saj je znano, da morje obiskujemo precej in da se nekateri radi bahajo z obiskom tujih letovisk. Skupno je bilo v Rogaški Slatini letos 1060 gostov iz inozemstva. Med inozemci je bilo torej nad polovico Madžarov.
Da je Rogaška Slatina »mondeno« zdravilišče, sprevidimo po tem, da jo radi obiskujejo mnogi odličniki. Tako je bilo lani

v Rogaški Slatini v gosteh 21 ministrov in banov, 6 konzulov, 12 generalov, 5 škofov (med njimi tudi nadškof) itd. Glede na poldne je bilo največ trgovcev, 886. Uradnikov je bilo 693, novinarjev 51, in duhovnikov 160, obrtnikov 287, posestnikov 179, odvetnikov in notarjev 201, avnateljev 307, zdravnikov 229, lekarnarjev 52, sodnikov 44, a za 3968 gostov ni naveden poklic.

Idrijsčani in njihovi žlikrofi

Bistven in najvažnejši del idrijskega žlikrofa je njegova oblika

Ljubljana, 11. novembra
Res je, Idrijsčani imajo radi svojo Idrijo. Zaljubljeni so vanjo. V Idrijskih imate svetel in vzvišen pogled domovinske ljubezni. Idrija jim je vse in povsod. Najprej Idrija, potem dolgo nič, nato prazen prostor in zopet nič, nato šele ostali svet. Tako so Idrijsčani, pa amen. Nerazdružljiv z Idrijsko sebičnostjo in krajevnim samoljubjem je važen faktor, okoli katerega se prav za prav vrte vse zasebno in javno življenje idrijskih rojakov. To je njihov žlikrof. Za večino Idrijsčanov ne pomeni beseda žlikrof nikake psovke. Ko se je bila pred leti vnela radi tega pravda in se je razlilo toliko črnica, se je večina zgražala.

Zgodba o žlikrofu je silno zamotana, morda celo bolj, kakor ona o postanku rudnika. O tem imajo vsaj pravilico, do čim o žlikrofu ni duha ne sluha. Zato so nanj Idrijsčani ponosni, saj so radi žlikrofa središče sveta in skozi Idrijo leži žlikrofovska os. Ta zavest dviga našim Idrijsčanom glave. Ko so spoznali, da so srebrni rudniki tudi drugje po svetu, so se mu odrekli, ga prepustili tujcem v izkoriščanje, sami pa se oprijeli žlikrofa, ki ga ni našli na ostalem svetu. Bolje prvi, kot zadnji.

Naši zgodovinarji od Valvazorja do Kranjca nikjer ne omenjajo žlikrofa in njegovega izvora. Zato je tu vprašanje še vedno odprto. Vse, kar pripovedujejo o tej stvari, so samo ugibanja. Tako pravijo oni, ki so hodili v tirolske šole, da je žlikrof germanske rase. Toda nemški so samo razni schlikrafi, kakršne kuhajo tudi v beli Ljubljani, nikakor pa ne žlikrofi. Idrijsčani imajo svoje žlikrofe, ki so po obliki, po vsebini in po imenu edinstveni in pristno slovenski, pa čeprav pravijo še danes Tolminci kraju, nemška Idrija. Pa kaj Tolminci. Nekdo je trdil, da je jedel znani planinski plezalec, ki je poskušal svojo srečo tudi na Himalaji. Schneider, ki je po materi Idrijsčan, idrijskega narečja pa ne zna, enake ali vsaj podobne žlikrofe v zapadni Švici, ko se je vrnil s težke plezalne ture. (Zopet vas vidim, kako stiskate zobe in zavijate oči od nevoščljivosti in si mislite: ti prokleti Idrijsčani niso zadovoljni z ministrskimi stolci, pa rinejo celo na Himalajo. Vedno više grede.) Ali si more kdo predstavljati, da bi bil žlikrof romanjskega porekla? Idrijsčani so sami to raziskovali. Našli jih niso niti v Parizu niti v Rimu in če jih tam ni, jih ne bo tudi v Madridu in Bukaresti. Pokojnega Dolfoeta so poslali na znanstveno potovanje celo v Egipt in severno Afriko. Tu je sedež najstarejših kultur, a žlikrofov vendar ni našel.

Zagovorniki slovenskega porekla idrijskih žlikrofov pravijo, da so si Idrijsčani skrivaj izposodili obliko žlikrofa od šmarngorske skuptine. Grmada, sedlo, šmarna gora. Toda Idrijsčani so malo hodili v Ljubljano, samo ob važnih pravadih in se tedaj niso brigali za šmarno goro. So raje hodili v opero. Če danes sedi vrh šmarne gore Idrijsčanka in kuha Idrijsčanom žlikrofe, Ljubljancem pa krajske klobase, ni to še noben dokaz. Himalajo so Idrijsčani skušali zavzeti, morda se jim bo to kdaj posrečilo, zakaj ne bi padla šmarna gora, ki je samo senca Himalaje, a kljub temu važna postojanka slovenskega naroda.

Ne glede na vse to izjavljajo Idrijsčani brezpogojno: žlikrof je slovenski misel, slovensko delo in izdelek, žlikrof je idrijski patent. Žlikrof ni izvorna ideja niti izvorno blago. Njegova bodočnost je samo v domači slovenski hiši, kjer pomaga podpirati vogle vsaj en idrijski zakonski član. (Idrijsčani si prilaste vsako zadevo, o kateri ni mogoče dokazati, od kod je, kot svojo last. Tako je tudi z Jakobom Petelinom-Gallusom. Nihče ne ve, kje je rojen, pa so rekli Idrijsčani, naš naj bo. In tako trde danes dosledno: Gallus je bil Idrijsčan.)

Z idrijskimi fanti in možmi, ki so se izselili iz Idrije, so se izselili tudi žlikrofi. Idrijski žlikrof ni namreč pridenjen na grad, kakor višnjegorski polž. Kjer je Idrijsčan, tam je tudi žlikrof in obratno. Žlikrofu je bodočnost zagotovljena samo v kmetski državi in v krompirjevi deželi. Zato Idrijsčani ustanavljajo svoje organizacije, odbore in zaupništva po vsej državi. Žlikrofu je treba priložiti odlično mesto in Idrijsčanom prvo besedo. Kdor zna, ta zna. Žlikrofu je treba spraviti še v Breznico, v Idrijsčanom prvo besedo. Kdor zna, ta zna. Žlikrofu je treba spraviti še v Breznico, v Idrijsčanom prvo besedo. Kdor zna, ta zna. Žlikrofu je treba spraviti še v Breznico, v Idrijsčanom prvo besedo. Kdor zna, ta zna.

Bistven in najvažnejši del idrijskega žlikrofa je njegova oblika. Žlikrof v nepravilni obliki ni žlikrof. Kuharske knjige ne znajo opisati te oblike, saj je popolnoma nemogoče kaj takega. Idrijski žlikrof je mogoče samo v praksi, nemogoče pa je v teoriji. Tako so tudi Idrijsčani. Žlikrof ima dve peruti, v sredini luknjico in stati mora pokonci. Tak je opis, a kdo ga razume? Luknjica je duša žlikrofa. Kako se luknjica dela, to je pa zaupna zadeva. V tem tisti skrivnost idrijskega patenta.

Pa vsebina? V žlikrofu lahko stlačiš vse, kar raste na vrtu in leze po hlevu, samo smodnika ne prenese, četudi ga včasih rabijo proti pljučnici. Pravi idrijski žlikrof so le krompirjevi, le redki pomešani z mesom. Z žlikrofov vsebino je vedno velik križ, le redko najdeš zato prave izdelke. Ni vse pristno, kar se ponuja po ljubljanskih gostilnah. Zato morate jesti žlikrofe samo tam, kjer jih jedo Idrijsčani.

Veliko skrbi povzroča tudi kuhanje žlikrofov. No, radi njih lahko odneseš uro iz kuhinje. Žlikrof je kuhan, kadar se skuha. Skuha pa se tedaj, ko priplava na vrh vode. Seveda, če kuhaš žlikrofe v loncu, jih bo malo prišlo na vrh, nevarnost je, da nastane pod to plastjo krompirjeva juha z blekci.

S čim jedo idrijske žlikrofe? Z vilicami. Že prav, ali poleg vilic in žlikrofov je treba še nekaj. Da se ta nekaj imenuje golaš ali zabela ali pa pristna idrijska bakalca. To se prav, moča mora biti. In prava idrijska moča, trta namreč v Idriji ne raste, je samo bakalca, ki spada med omake. Pa tudi z bakalco je velik križ, kajti kostruna ni vedno v mesnici.

Vsak ne zna jesti žlikrofov. Biti morajo taki, da jih ni treba razpolavljati. Celi morajo na drugi svet. Kako? Kar petim hkratu poje mrtvaški zvon. Poslušajte. Ko pade prvi v žledec, je drugi že v požiralniku, tretji je storil smrt med zobmi, četrti je na poti v klavnico in peti se tresne pred pogledom, ki ga je že izbral za žrtev. Tempo mora biti zmeren, da se prepreči srečanje. Počasi a gotovo in daleč.

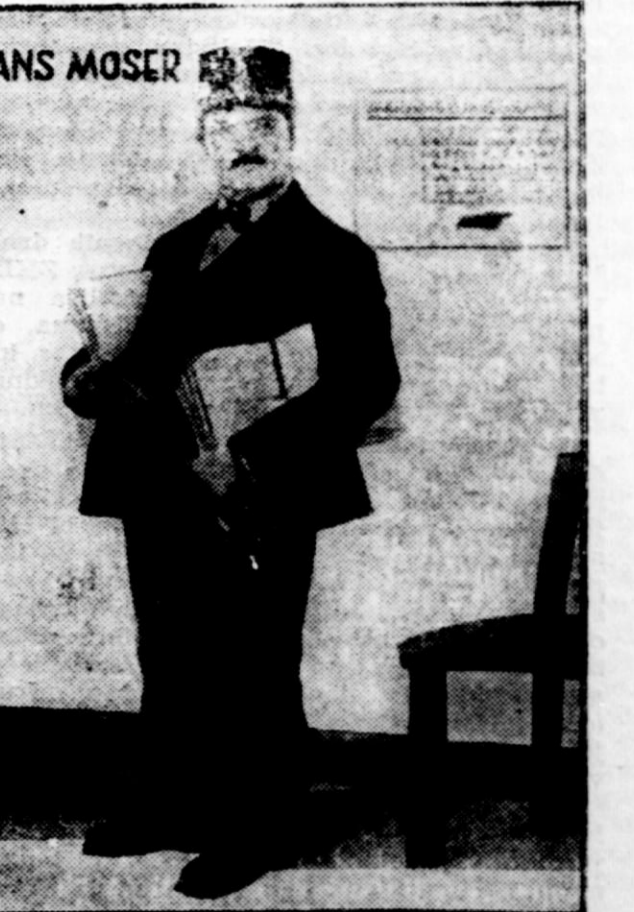
Taka je zadeva z žlikrofi. Važna in pomembna, da so se Idrijsčani vzeli skupaj in da bodo širili žlikrofe. Grozi dumping. Zato so že davno ustanovili svoje društva, a s svojim programom še niso prišli na dan. Sedaj so bili v to pristljeni od zunanjih sil. Ker je že tako daleč prišlo, smatrajo, da je čas dozorel. Velika je bila borba tudi med njimi samimi. Dve struji, kakor je pač slovenska navada. Eni so bili za to, da žlikrof ohranijo v življenju, drugi za to, da ga spravijo v muzej kot pomnik poznim rodovom. Ker se pa ta druga skupina zopet ni mogla zediniti, ali naj ga nagađajo ali denejo v špirit, je zmagala prva skupina, ki je bila enotna. Tako bo žlikrofu podaljšano življenje. Društvo Idrijsčanov pripravila velike narodne obrambne tabore po vsej državi s sledečim programom: Recept, prava in kuhanje žlikrofov. K polnostojni udeležbi valj odbor vse brezizjemno, tudi one s slabimi žlodci. Žlikrof je namreč lahka jed, zato ni nevarnosti za prebavila. Kdor pa ni zanje navdušen, ga prosimo, naj se jih izogiblje, nikar pa naj jih ne preganja.

Naj živi pristni idrijski žlikrof! — 6

Na okrajnem sodišču

Premiera novega „Emona filma“ v kinu Unionu — Prvi film s slovenskimi napisi

Salve smeha bodo odmevale od danes naprej v dvorani kina Uniona in ljudje bodo nasmejani zapuščali kinodvorano! In zakaj? Hans Moser, najpopularnejši filmski komik, nastopi te dni v Ljubljani v svoji najboljši vlogi v duhoviti komediji Otona Bielena »Na okrajnem sodišču«. Hans Moser, že pri samem imenu tega imenitnega komika, ki nas je tolikokrat spravil v dobro voljo, se smeje čitatelj teh vrstic, kaj šele, če mu povemo, da je Hans Moser v »Okrajnem sodišču« ena glavnih oseb in da se okrog njega kot centralne figure sučejo sami izvrstni igralci starega dunajskega filma, ki je poznal še humor in zabavo, igralci, katerih imena so poznana slehernemu občivalcu kinematografa. In to so: Ida Wüst, Lucie Englisch, Rudolf Karl, Fritz Imhof in Gusti Wolf. Vse ta imena jamčijo torej v polni meri, da bo smeha in zabave na pretek. Vsebinsko komedije je prav odlična in vsebina. Gre za običajno procesiranje v malem podeželskem mestecu, čemur je povod v tem primeru težko žaljenje časti. Spor dveh žensk, težka kleveta, to je tema razprave. Kakšni so zapletaji, ki tvorijo zunanji okvir te duhovite komedije, interpretirane po najboljših igralci, ki s svojo situacijsko komiko ravno tako v polni meri doprinašajo k uspehu filma — to bodo gledalci filma sami videli. Priznali pa bodo soglasno to, kar je kritika enodušno naglašala, da je v tem filmu odigral Hans Moser svoje najboljšo veliko vlogo. In Hans Moser je res odlični! Feliksa se mu bo smejala od zob, ljudje bodo pozabili na vse težave današnjih dni in se vdali za dve urici breskarnemu veselju. Če povemo še to, da bo ta film vsakomur razumljiv v vseh malekosti, ker

je film opremljen z napisi v slovenskimi, bo vsakdo hotel in si ogledal to imenitno filmsko komedijo, o kateri se bo te dni vespoved v Ljubljani govorilo! 3187

All sem prispeval za sokolski dom v Trnovem!

VELIKA RUSKO-POLJSKA UMETNINA

Prvi slovanski film iz družabnega življenja Poljske. Vsebina filma je vzeta po resničnih dogodkih velike tragike poljskega kirurga prof. dr. Wilczurja, ki je zaradi hudega udarca po glavi izgubil spomin (amnezija) in 12 let živel pod drugim imenom, pozabil svojo preteklost, dokler...

Igra hudožestvenikov: Kazimir Junoša Stempovski, Jadviga Barčevska, Vitold Zaharevič! — Režija genialnega Mihaela Vašinskega

ZNACHOR

(PO POTI USODE)

KINO MATICA, tel. 21-24

Nabavite si vstupnice v predprodaji Predstave danes ob 16., 19. in 21., v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21.

NAJDUHOVITEJŠA KOMEDIJA POPULARNEGA KOMIKA NA OKRAJNEM SODIŠČU

Prvi film s slovenskimi napisli! »EMONA FILM«, Ljubljana! Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri ob 10.30 dopoldne (po znižanih cenah) ter ob 15., 17. in 21. uri!

HANSA MOSERJA BOMBA SMEHA! Ob enem s HANSOM MOSERJEM igrajo še: Ida Wüst, Lucie Englisch, Rudolf Carl, Fritz Imhof in Gusti Wolf

KINO UNION, tel. 22-21

Smejali se boste do solz! Zabavali se boste od prvega prizora do konca! Ta izvrstna komedija bo ugajala vsem, ki jo bodo videli!

DANES PREMIERA na bienali v Benetkah odlikovanega filma! RDEČE ORHIDEJE

Napeta filmska drama iz koncertnih in gledaliških dvoran. Kruta in rafinirana borba za ljubezen in čast v najvišjih vele mestnih krogih. — Divne operne arije, razkošen balet in čudovit ognjemet! Nabavite si vstupnice v predprodaji. V glavnih vlogah: OLGA CEHOVA, CAMILA HORN, ALBRECHT SCHOENHALS. PREMIERA DANES ob 16., 19. in 21. uri. — KINO SLOGA, tel. 27-30

DNEVNE VESTI

— GG. poverjenikom (team) in članom Vodnikove družbe. Vse one gg. poverjenike (ce), ki se do danes niso posilali pisarni Vodnikove družbe letošnjih računov, pol prav vidno prosimo, da naj sigurno pošljejo svoje nabiralne pole najkasneje do 26. novembra t. l. ter ob enem nakazujejo po položnicah nabrano članarino in ekspedicijske stroške. Letošnje knjige prične Vodnikova družba razpisovati ob koncu novembra. Ob enem prosimo člane zamudnik, da ne odlašajo s svojo prijavo, ampak naj se včlanijo še danes pri svojem poverjeniku, ali pa direktno v pisarni Vodnikove družbe, v Ljubljani, Knafjeva 5.

pri I. Mihelčič, Borštnikov trg, proti ceni din 5.—. Na željo organizatorja Dom tudi skup ne avtomobno izlete. Informacije telefon 38-49. 554-n

roj. Kötz, 72 let, vdova gradb. nadsvetnika. Palme Marija, roj. Rešman, 80 let, zasebnica. Golobč Antonija, 4 leta, hči posestnika. V ljubljanski bolnici so umrli: Hlastovec Franciska, 40 let, žena poljskega dinarja, Zaplanina, Erker Ivan, 48 let, kočar. Kočevska Reka, srez Kočevje, Lukan Matevž, 71 let, obinski ubogi, Brezje, Ivanc Alojzij, 59 let, delavec, Kenda Romana, 61 let, zasebnica, Bied, Nedeljko Josipina, roj. Kuznik 67 let, vdova davčnega nadupravilca v nka, Golokin Boris, 5 let, sin delavca, Kranjska gora.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo obično južno vreme, tu in tam manjše padavine. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 20, v Splitu in Kumboru 18, v Zagrebu, Beogradu in Sarajevu 17, v Mariboru 15, na Rabu 14, v Ljubljani 13,6, na Visu 13. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765,6, temperatura je znašala 9,0.

— Blagajnik fingiral roparski napad. V Karlovcu je našel železniški uslužbenec Ivan Koček v četrtki zvečer na tleh vezanega blagajnika HRS Andrijo Mihalčiča. Po sobi je bilo vse razmetano in vse, je kazalo na roparski napad. Izkazalo se je pa, da je blagajnik rop fingiral. Sam si je zvezal roke, legel na tla in jel klicati na pomoč. Tako je hotel zabrisati za seboj sledove, ker je ukradel okrog 7.000 din društvenega denarja.

— Drzen vlom na Zidanem mostu. Včeraj zgodaj zjutraj je bilo vlomljeno v znani hotel Franca Juvančiča na Zidanem mostu. Vlomil je Anton Sluga iz Trbovelj, ki ima na vesti že umor na Hrvaškem, za katerega je predsedel 7 let ječe. Odsel je za okrog 4.000 din blaga in radijski aparat trgovskemu zastopniku Janezu Gučki. Vlom je smeje priznal. Prepeljali so ga v zapore sreskega sodišča v Laškem.

Iz Ljubljane

—lj Zahvala Jugoslovnsko - bolgarske lige v Ljubljani. V zvezi z razstavo sodobne bolgarske knjige, ki je nad vsako pričakovanje najbolje uspela, smatra odbor Jugoslovnsko-bolgarske lige v Ljubljani za svojo dolžnost, da se javno zahvali vsem ustanovam in posameznikom, ki so kakorkoli pripomogli k tako odličnemu uspehu razstave. V prvi vrsti se odbor zahvaljuje pokrovitelju razstave g. banu dr. M. Natlačenu in g. županu dr. J. Adlešiču za nazakazano materialno podporo. Toplo zahvalo pa izreka tudi vsem cenjenim ljubljanskim tvečkam, ki so brezplačno posodile razne predmete. Gospe M. Češnikovi, se zahvaljuje za posojene velike količine platna in juče, ugledni tvečki A. & Skaberne za posojeno jutro, velenjenji gospe lastnici tvečke M. Tičar za dragocene knjžne obtežilnice in druge predmete, ugledni tvečki Julij Klein pa za velikodušno posojeno steklo. Pava posebno zahvalo pa je odbor dolžan g. predsedniku dr. F. Windscherju, g. ravnatelju I. Zormanu ter celokupnemu odboru Narodne galerije, ki je z vsvo uvidenostjo dal ligi brezplačno na razpolago svojo veliko dvorano v Narodnem domu ter tako razstavo omogočil. — Odbor JBL.

—lj Vseeno velika dirka na Večni poti. Kljub vsem smoti z napovedano dirko zadnje vremena, je ostala motosekcijska Avtomobilskega kluba odlična in pripravila je za jutri zelo zanimivo prireditev. Občinstvo, ki se je zelo zanimalo že za priprave ter je občudovalo dirkače pri treninju, je iskreno občudovalo, da prireditev ni bilo. Zato pa bo prišlo povsem na svoj račun jutri, saj so jim prireditelji kot v oddolžitve za dolgo čakanje pripravili mnogo prijetnega presenečenja. Udeležba dirkačev bo zelo velika, saj bodo tekmovali člani skoraj vseh slovenskih in nekaterih hrvaških klubov. Izkazalo se je pa tudi, da limitirani čas ni tako tesen in nedosegljiv kakor bi se morda zdelo. Razvila se bo zelo ostra borba med prvaki zlasti, ker sta doseгла favorita Chihlař in Šiška pri dirki na Grad enaka časa. Chihlař si je letos priboril tudi banovinsko prvenstvo pri dirki na Ljubelj. Med resnimi konkurenti za prva mesta je pa tudi rutinirani Breznik. Zanimiva bo tudi tekma v turnir kategoriji, ker bosta tekmovala Zihri in Pengov, ki imata enake motorje in sta oba izvrstna tekmovalca. Omeniti je treba, da bo sodeloval tudi Zagrebčan dr. Hribar. Iz Maribora prispeje poročnik Glebov in tako bo ostra konkurenca tudi v težkih kategorijah. Dirka se bo začela ob 15. ob 21. bo razdelitev daril v klubskih prostorih v Kazini. Najprej bo start pri Mostecu, potem pa pod Rožnikom pri strelišču.

—lj Umrli so v Ljubljani ob 3. 40 9. t. m.: Rozman Neža, rojena Kreč, 72 let, vdova delavca, Christofol Ivan, 24 let, trgovski pomočnik, Keršič Antonija, 36 let, šivilja, Gorjuč Lovrenc, 58 let, krojaški mojster, Bervar Jakob, 54 let, tiskarniški sluga, Černič Ivan, 68 let, zastopnik Vzajemne zavarovalnice, in hišni posestnik, Pirnat Ana, 28 let, pletilja, Hanuš Vlastimil,

roj. Kötz, 72 let, vdova gradb. nadsvetnika. Palme Marija, roj. Rešman, 80 let, zasebnica. Golobč Antonija, 4 leta, hči posestnika. V ljubljanski bolnici so umrli: Hlastovec Franciska, 40 let, žena poljskega dinarja, Zaplanina, Erker Ivan, 48 let, kočar. Kočevska Reka, srez Kočevje, Lukan Matevž, 71 let, obinski ubogi, Brezje, Ivanc Alojzij, 59 let, delavec, Kenda Romana, 61 let, zasebnica, Bied, Nedeljko Josipina, roj. Kuznik 67 let, vdova davčnega nadupravilca v nka, Golokin Boris, 5 let, sin delavca, Kranjska gora.

—lj Predavanje SPD. V torek 14. t. m. ob 20. bo predaval v dvorani Delavske zbornice g. dr. ing. Avčin France o letošnji zimski alpski ekspediciji Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije s smučni preko Šar planine do Koraba. Naloga te planinske smučarske ekspedicije je bila, da presnuča gorske grebene in planjave od Ljubotena do Koraba in ugotovi, kakšni so na teh planinah pogoji za razvoj planinskega smučanja. Na 150 km dolgi, težki progi so imeli naši planinci obilo ovir, pa tudi dovolj planinskega užtka. Podrobnosti bomo izvedeli na navedenem predavanju. Od članov SPD so se udeležili ekspedicije gg. dr. Pretnar, Tavčar Ivan, Marsel Ivo, Župančič Uroš z Jesenic, Jordan Bogdan od akademске skupine SPD, Freilih Matevž z Jesenic, Dimnik Maks z Dovjega, Kavalari Jože iz Srednje vasi, dr. Tomišek Stane iz Ljubljane ter predavatelj dr. ing. Avčin. Udeleženci so napravili številne posnetke, najboljšo bo predavatelj pokazal pri svojem predavanju. Vstopnice so že na razpolago v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/I. Planinci pridite v čim večjem številu na zanimivo predavanje v torek dne 14. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske Zbornice.

—lj Prošnja dobrim ljudem. »Slovenski Narod« 29. avgusta in »Ponedeljski Jutro« 6. novembra sta prinesla pretresljiv članek o tragediji junaške matere iz svetovne vojne, ki je bila štirinast težko ranjena na bojišču pri Rdečem kržu. Opis nje-nega življenja je prepričljiva slika bede in trpljenja, ki ga je povzročila svetovna vojna. Siromašna junaška mučenica živi v Zelni jami v veliki bedi; s svojo duševno bolno hčerko. Bodimo usmiljeni in pomagajmo ubogi junaški materi. Darove sprejema uprava »Slov. Naroda«.

„5.000.000 išče ženina“ in „V volčjih krempljih“ Danes in jutri v KINU MOSTE

—lj Ljubljanska filharmonija otvarja svojo V. redno sezono s XIII. simoničnim koncertom v petek 17. t. m. v unionski dvorani. Posebna privlačnost in zanimivost bo Rahmaninov klavirski koncert v c-molu, ki ga bo izvajal klavirski virtuos g. prof. Tone Trost, ki bo po dolgem času zopet nastopil v domovini. V okviru prslave 60-letnice skladatelja A. Lajovicca bo odigral orkester njegov »Caprice« z obligatnim klavirjem in izvedbi g. dr. Svarre. Nesmrtna »Patetična« simfonija Čajkovskega zaključuje izključno slovenski spored koncerta pod taktirko g. D. M. Šijančca. Predprodaja vstopnic je pri blagajni kino »Unionca«.

—lj 5.000.000 išče ženina. Ako se hočete danes ali jutri od srca nasmejati potem pojdite v kino Moste, koder sta na sporedu zopet dva odlična filma. Kot prvi teče smehapolna burka »Pet milijonov išče ženina« s slavnim komikom Heinz Rühmannom v glavni vlogi. Zgode in nezgode mladih zakoncev v veseljem in zabavnem, humorja polnem filmu. Kot drugi film teče »V volčjih krempljih«, film junaštva, napete borbe, divje mržnje in idealne ljubezni na daljnem ameriškem zapadu. Ljubitelje živali posebno navdušuje neobičajno prijateljstvo med mladim pastirjem in njegovim zvestim ovčarjem. Kot predigra »Tajni agent X 9« in »Metro žurnal«.

—lj Bolgarsko akademsko društvo »Hristo Botev« na ljubljanski univerzi priredi v soboto 16. decembra v prostorih Trgovskega doma svoj prvi bolgarski večer. Društvo vjuidno prosi ljubljanska društva, da omenjeni večer upoštevajo pri določanju termina eventualnih svojih javnih prireditev.

—lj Slava dravske stalne vojne bojnice. Dravska stalna vojna bojnica in bojničarska četa proslavita svojo slavo v torek 14. t. m. na dan sv. Kuzme in Damijana. Služba božja in rezanje kolača bo ob 10.30 na dvorišču vojne bojnice na Zaloški cesti 29.

—lj Plesna šola Sokola Vlj bo jutri ob 15. v dvorani sokolskega doma. Sodeluj prvovrsten sokolski jazz. Bratje in sestri posejajte našo plesno šolo v polnem številu! Šola traja od 15. do 19. ure. Plesni odbor. 552-n

—lj Drevo in jutri zvečer ob 20.15 v Kd ljubite zdrav kmečki humor, lepo petje in godbo v šentjakobsko gledališče. Pri »Kurentu« se boste zabavali, kot že dolgo ne. Uprava prosti točnosti, ker vstop v dvorano med predstavo ne bo dovoljen. Da se izognete navalu, si nabavite vstupnice že pri dnevnih blagajni. Ogledajte si v izločbah razstavljene slike.

—lj Plesna šola »Zvezka« se vrli včeraj nedeljo popoldne ob 3.—7. zvečer v dvorani »Metropole« (nasproti... ljubljani valj 558-n

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI — Telefon 41-79 Slager francoske produkcije: CHERI-BIBI Po poznanem romanu Gastona Lerouxa. Glavne vloge: Jean P. Aumont, Pierre Fresnay in drugi. Današnja predstava odpade zaradi MARTINOVANJA SOKOLA. Predstave jutri ob 3., 5., 7. in 9. uri ter v ponedeljek ob 1/2 9. uri. Prihodnji spored: Želja po večni mladosti

—lj V počastitev spomina pokojnega glavnega univerzitetnega arhivarja g. Albin Beveca so poklonili Jugoslovnskemu akademskemu podpornemu društvu na univerzi v Ljubljani: gospodje uradniki na univerzi v Ljubljani 705 din, g. tehn. višji svetnik inž. Ladislav Bevc 500 din, g. univ. prof. dr. Kral Alojz 100 din, Dalje g. univ. prof. dr. E. Kanský namesto venca na grob pokojnega univ. laboranta J. Lužarja din 200. Vsem plemenitim darovalcem iskrena zahvala

—lj Pomanjkanje prostora v splošni bolnici. V splošno bolnico je bilo letos sprejetih že nad 30.000 bolnikov, nad 2500 več, kakor lani do tega časa. V bolnici so vsi oddelki vedno prepolnjeni in morajo ležati po trije bolniki na dveh posteljah. Najhuje je na internem in kirurškem oddelku kjer se vedno uporabljajo zastilne postelje in nosila na katerih leže bolni čisto tuji na hodnikih. V novem prizidku kirurškega oddelka še vedno delajo in bo uporaben za bolnike najbrž šele spomladi.

—lj Plesna šola na Taboru ima jutri ob 20. redno plesno vajo. Pounk začetnikov se prične točno 15 minut prej. 553-n

—lj Keglanje na Obšitke in korist Dvorske knjižnice priredi Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj v Ljubljani v nedeljo 12. t. m. na kegljišču gostine Derenda-Usenik na Borštnikovem trgu. Vabimo na poset kegljanja, katerega čisti dobiček gre za prosvetne namene Dvorske knjižnice.

—lj »Booms« a Delava, najnovejši družabni ples se bo počelval pri jutranji nečakski plesni vaji Jevkove šole v Kazini od 4. do 8. ure popoldne. »Začetniški tečaj« vsak ponedeljek ob 20. uri. »Nadaljevalni tečaj« vsak torek ob 20. uri. Informacije in posebne plesne ure vsak dan. Akademski-dijaki-nje imajo popust. 549-n

—lj V razstavem paviljonu likovnih umetnic v Jakopičevem paviljonu bo jutri ob 11. vodstvo po razstavi. Vodil bo prof. I. Vavpotič.

—lj Jutri nadaljevalna plesna vaja v Sokolskem domu v Zgornji Šiški, od 15.—19. 550-n

—lj Posetnike motodirke na Večni poti vabi in se pripravila gostinja »Strelišče« Podrožnikom. Domače kolina. — Izbrana vina. 551-n

—lj Zaplenjen cerkveni prt. Na okrajnem sodišču v Ljubljani je v shrambi večji cerkveni prt, ki je bil svoj čas zaplenjen tatovom, a pri razpravi niso mogli ugotoviti, v kateri cerkvi je bil ukraden. — Srjace kravate KARNICNIK Nebotičnik.

—lj Za mestne reveže je daroval 100 din g. dr. Josip Dermastia, Hrvaški trg št. 3, v počastitev pok. g. Ivana Černiča in mala vnučka Igor in Mitja Del Čottova. Gregorčičeva ulica 7a, sta darovala 100 din namesto cvetja na krsto svoje stare mame g. Vlastimile Hanuš, mestni socialni urad je pa v znamenje teh daril na obe krsti položil venec. Za kuhinjo v stari cukrarni je poslala ga. M. Stele, trgovica s sadjem, 75,5 kg jabolk in hrusk ter 1 zaboj suhih sliv, g. Franc Pogačnik, d. z. o. z., trgovina z deželnimi pridelki na Tyrševi cesti, je pa darovala 200 kg filozofa. Mestno poglavarstvo izreka tudi imenu podpirani darovalcem najtoplejšo zahvalo, zlasti na obema vnučkoma, ki sta tako lepo »prijela« svojo stano mamo.

Križanka

1	2	3	4	5
6			7	8
9		10	11	12
	13		14	
15	16		17	18
	19		20	
21		22		23
	24	25		
26	27	28		29
30	31		32	
	33			

Pomen besed Vodovarno: 1. akademik, 6. ujeta, 7. dalmatinski otok, 9. predlog, 10. turška gostilna, 12. osebni zaimek, 13. vrsta tkanine, 15. japonsko mesto, 17. turški plemič, 19. izpuščanje zadnjih glasov v besedi, 20. pogojni veznik, 22. krstno ime diktatorja evropske države, 24. obrtnik, 26. vzdič, 28. trije enaki soglasniki, 29. veznik, 30. želja skoro vseh narodov, 32. predlog, 33. dan počitka.

Navpleno: 1. stara dožinska mera, 2. dva enaka soglasnika, 3. mesto v Rusiji, 4. dalmatinski otok, 5. gora na Dolenjskem, 6. slovenska reka, 8. ogrska reka, 10. južnoslovnski narodni ples, 11. nikalnica, 13. ničrednež, 14. prizadevanje, 16. poljska cvetica, 18. pripadnik izumrlega naroda v Evropi, 20. srbski skladatelj, 21. etropska oseba, 23. moško oblačilo, 24. kritika za eno izmed krščanskih vero-ved, 27. trenutek, 29. kvarta, 31. dva enaka soglasnika, 32. kazalni zaimek.

Rešitev križanke, objavljene danes teden Upravno: 1. Odeleken, 8. Peter, 10. es, 13. to, 14. ko, 16. zal, 17. lek, 18. ur, 19. orah, 21. Samo, 23. Pan, 25. iz, 27. šep, 29. le, 30. Tihon, 32. 24. 2. ep, 3. led, 4. eter, 5. kem, 6. 11. sol, 12. 13. 16. 7. 22. mol, 24. 31. ma

Letošnja sadna trgovina

Zimska jabolka so se podražila — Zadovoljni so zlasti lahko sadjarji in izvozniki

Ljubljana, 11. novembra. Zaradi izvoza našega sadja so imeli izvozniki in sadjarji nekaj časa hude skrbi. Ko je spomladi začelo kazati, da bo dobra sadna letina, je bilo treba že začeti misliti, kako bo organizirana sadna trgovina jeseni, da bo vnovčena čim več sadja. Med letom so se pa mednarodni odnosi tako poslabšali, dokler ni končno celo izbruhnila vojna, da je bilo težko reči, ali bo sploh mogoče izvažati sadje. Vendar se je sadna trgovina povsem normalno razvijala pred začetkom vojne in tudi potem so bile odpravljene vse ovire, čeprav je bil september huda zastoja.

Precej povzročanja je bilo po zgodnjih jabolkih in četudi jih je bilo mnogo izvoznikov v Nemčiji in protektoratu Češko-Moravsk, je bilo blago vendar zelo poceni. Kmetje so prodajali najboljša namizna jabolka po 0,75 do 1,3 din kg. Potem je pa še prišlo do zastoja sadne trgovine septembra. Tega zastoja pa ne smemo pripisovati samo izbruhu vojne, temveč tudi temu, ker so letos tudi severne države pridelale mnogo sadja ter pač ni bilo posebnega zanimanja za naš pridelek. Ko kmetje niso mogli več prodati sicer krasnega sadja, so ga začeli predelovati in pijačo. Marsikje so predelali v mošt najboljša namizna jabolka. Uporaba sadja v pijačo je pa k sreči zavrlo pomanjkanje delovnih moči; moške so bili na orožnih vajah, ženske pa same niso utegnile pripravljati mošta. Pri tej priliki se pa moramo spomniti tudi vrlih kmečkih mater in uvidnejših sadjarjev, ki so začeli sušiti sadje zelo marljivo, ko je kazalo, da vsega pridelka ne bo mogoče vnovčiti. Nasušili so razen sliv tudi mnogo krhljev (jabolk) in hrusk. Tega se zdaj nedvomno ne kesajo, zlasti ne tisti, ki so sušili hruske močnice. Tako so zdaj napredaj tudi na ljubljanskem trgu zelo dobre suhe hruske, tako zvane maslovice, ki so po okusu še celo boljše od smokve in tudi sladkorja vsebujejo mnogo. Gospodinje jih rade kupujejo in jih uporabljajo za kompot. Pridelovanje teh hrusk in sušenje bi naj oblasti podpirale prav tako kakor pridelovanje namiznega sadja.

Zadnje čase je precej živahna trgovina z zimskimi jabolki. Imajo zdaj primernejšo ceno. Zadovoljni so zlasti lahko sadjarji in izvozniki, ki imajo po PRIZADU določen kontingent izvoza blaga, n. pr. v tujskem okraju. PRIZAD je letos dobro

organiziral izvoz, kar je treba priznati. Na pristojnih mestih so se začeli zavedati, kako pomembno je tudi, da je blago odpremljeno tako, da ga kupec z veseljem prevzema in da mu ne budi nezaupanja že pakiranje. Letos napravi odpremljeno sadje dober vtis že na prvi pogled, ker je pakirano v velikih holandskih zabojih (drže po 40 kg, brutto za netto). V posameznih vagonih so po največ le tri vrste jabolk. Tako je po dolgih letih bil za sadno trgovino izbran pravi zaboj. Način odpošiljanja blaga je izredno važen, saj od njega pogosto zavisi, kako ohranjeno blago prispje prejemniku. Če bo naša sadna trgovina uživala primeren ugod, kakršnega bi po kvaliteti sadja lahko, se bo tudi izvoz še mnogo bolj povečal. Zato bi bilo morda še prav priporočiti izvažanje sadja v sodih (podobni so cementnim sodom), ker se zdi, da bi bilo odpremljanje lažje, enostavnejše ter cenejše, kar je najvažnejše. Razen tega se pa sadje v sodih tudi tako ne obtoči kakor v zabojih.

Doslej je bilo izvoženih nad 1200 vagonov jabolk, res izvrstne kakovosti. Zimska jabolka za izvoz so zdaj dosegla ceno 2 do 2,50 din kg. Večina sadja je zdaj že v tako zvanih trdnih rokah. Sadjarji ga nimajo več mnogo naprodaj. Zato lahko pričakujemo, da se bodo cene dobro držale.

Oblasti so uvedle letos zelo strogo nadzorstvo nad izvažanjem ter trgovino sadja. To tudi pozdravljajo vsi naprednejši sadjarji. Izvoz sadja iz okuženih krajev, kjer so razpasene sadne bolezni, je onemogočen. Vsaka popustljivost v tem pogledu bi se lahko zelo maščevala vsem sadjarjem, ki prodajajo svoj pridelek za izvoz, saj bi naša sadna trgovina lahko izgubila ugled, če bi ne pošiljali res zdravega sadja. Sadni kontrolorji strogo ter vestno nadzirajo, kakšno sadje dovažajo kmetje na postaje. Tako stroga nadzorstva doslej še ni bilo, vendar se sadjarji nad tem ne pritožujejo. Tudi fitopatologi skrbno pazijo na obmejnih postajah, da ne gre čez mejo po kaparju San José okuženo sadje.

Pričakovati smemo, da bodo sadjarji v tej sezoni lahko izvažali tudi večje količine suhega sadja. V tujni je že precej živahno povpraševanje po suhem sadju. Na pristojnih mestih zdaj proučujejo, kakšni zaboji za prevoz suhega sadja bi bili najprimernejši, da bi bili okusni, praktični in ne predragi.

Zopražah v bejiškem srezu na Koroskem, gimnazijo je dovršil v Celovcu, visoko šolo pa na Dunaju. Služboval je najprej 12 let v Velikovoju, od leta 1916 dalje pa v Celovcu, najprej pri srezu in potem pri deželni vladi. Leta 1918 je bil sprejet od narodne vlade in je vodil sresko načelstvo v Velikovoju, leta 1920 je postal vodja politične izpostave v Guštanju. Dve leti pozneje ga vidimo v Črnomlju in potem v Novem mestu, pred devetimi leti je odšel na bansko upravo v Ljubljano, odtod pa v Metliko, odkoder je prispel potem v škofovo Loko.

— Naš šokolski oter. Prav marljiv je in lep krog bratov in sester mu posveča svojo nesebično ljubezen. V soboto in nedeljo smo imeli zopet dve predstavi, ki sta dokazali, da je delovanje naših šokolskih bratov in sester plodno. V soboto je bila uprizorjena drama »Sneg«, v nedeljo popoldne pa »Golgota«. Obe predstavi sta privabljali obilo hvaležnega občinstva, ki je obhrabral dvorano do kraja napolnilo. Igranje je znova upravičilo sloves našega šokolskega odra. Sedanji uspehi so igralcem vzpodbuda za bodoče delo, ki ga

bo letos do zaključka sezone še dovolj. Sestavljen je program, na vidiku je še okrog pet predstav, ki bodo po izbiri prav različne. Delo šokolskega odra cenimo še prav zaradi tega, ker opravlja čisto kulturno delo. Bodimo iskreni! Kimo je lep, toda dobro pripravljena predstava je še lepša. Bolj naša je! In to pomeni mnogo!

— Nevarno srečanje. Nevarno naldjuče je bilo včeraj popoldne kmalu povzročilo težko nesrečo. Po novi cesti, blizu Šferejeve trgovine je privozil visoko naložen avto s poljskimi tračnicami, ki pa so se med vožnjo toliko razjezile, da so nekateri štrlele preko avtomobila. In na tako naložen avto je naletela hipoma učiteljica gospa Vida Debeljakova, ki se je vlačila z otroškimi vozčkom proti domu. Le za las je manjkalo, da ni tračnica uvarila gospe naravnost v glavo. Takoj potem je avto srečal konjčica, ki je instinktivno sklonil glavo, da mu je tračnica potem zadela samo v komat. Oni v kabini spredaj niso videli, kaj se zadaj dogaja, bili pa so potem opozorjeni po drugih ljudih. Avto so ustavili in naložene tračnice izravnali.

Nevšečnosti novega voznega reda

Obmejno prebivalstvo je prikrajšano pri ugodnostih nedeljskih kart

Gornja Radgona, 9. novembra. Kakor po vseh krajih Slovenije, je uvedba novega zimskega voznega reda povzročila precej nevšečnosti tudi na lokalni prog Gornja Radgona—Ljutomer in obratno. Z zadnjo spremembo je posebno hudo prizadeto obmejno prebivalstvo, ki je radi ukinitve vseh dopoldanskih vlakov prikrajšano in oškodovano za ugodnosti nedeljskih povratnih brezplačnih voženj. V obmejno Gornjo Radgono prihaja namreč prvi jutrnji vlak že ob 6.51. naslednji pa domača z 10-urnim presledkom teke popoldne ob 16.21, tako da ti je vsak povratek v Gornjo Radgono v času od 6.51 zjutraj do 12 ure sploh nemogoč. To pa ima za posledico, da si prikrajšani pri ugodnostih nedeljskih povratnih kart za celih 5,9 ur, ker nimajo v tem času za Gornjo Radgono nobenega vlaka.

Namestu prejšnjih osem parov vlakov vozi zdaj samo štiri pari, in še ti večinoma le ob večernih urah, medtem ko ves dopoldan v 7 urah nimajo iz Gornje Radgone sploh nobenega vlaka. Prvi vlak, ki odhaja iz Gornje Radgone ter ima ugodne zveze z glavno prog, je vlak, ki odhaja iz Gornje Radgone ob 5. zjutraj. S tem vlakom rabiš do Maribora 3 ure in 50 minut. Nato nimas več dopoldan nobenega vlaka, ker odhaja naslednji šele popoldne ob 12.55. Ta vlak pa ima posebno neugodno zvezo z glavno prog, saj rabiš do Maribora celih 5 ur in 29 minut. Sicer pa je ta vlak za obmejno prebivalstvo Apačke kotline in Murskega polja tudi brezpomemben, ker prispje s istim v Ljutomer, kjer je sedež sreskega načelstva, ravno v času, ko se končavajo uradne ure. Pri naslednjem večernem vlaku, ki odhaja iz Gornje Radgone ob 17.44, rabiš do Maribora 4 ure 7 minut, pri zadnjem nočnem ob 22.34 pa 4 ure 46 minut. Vsi ti vlaki imajo neverjetno dolge večurne postanke v Ljutomeru, kar je silno mučno za potnike zlasti v zimskih dneh.

Nočni vlak, ki je imel v poletni dobi dokaj neugodne zveze radi večurnega postanka v Ljutomeru, je sicer v sedanjem voznem redu prilagodjen tako, da je želji obmejnega prebivalstva, ki se poslužuje več nočnega vlaka za potovanja v oddaljene kraje, ustrezno, vendar pa si je obmejno prebivalstvo želelo uvedbo tega vlaka v letnem času, ko je sezona v zdravilišču Slatina Radenci na višku ter si ob vročih poletnih dneh želi vsakdo zlasti daljša potovanja ob hladnejših nočnih urah. V zimski dobi bi ta vlak lahko popolnoma izostal ter bil namestu njegav uveden en par vlakov podnevi in to ob dopoldanskih urah, da obmejno prebivalstvo ne bi bilo prikrajšano za ugodnosti nedeljskih povratnih kart. Zlasti pogrešamo na tej prog dopoldanske vlake, ki je svojočasno v poletni sezoni dovažal pošto ob dopoldanskih urah ob 9.55 ter nato odvažal pošto takoj ob 10.05 iz Gor. Radgone proti Ljutomeru. Ta vlak je imel poprej izredno ugodno zvezo z glavno prog, katero silno pogrešamo.

Izredno neugodne zveze po novem voznem redu pa imajo svoj neugoden vpliv tudi na redno in pravočasno dostavo pošte. Prva pisemska pošta prihaja v Gor. Radgono že ob 6.51, dočim prihaja paketna pošta s celodnevno zamudo šele popoldne ob 16.21, tako da je dostava paketov istega dne nemogoča in se vrši šele naslednjega dne, torej po celih 24 ur pozneje, kakor je bilo to do 28. oktobra, ko je bil v veljavi poletni vozni red. Iz Gornje Radgone pa se odpravlja pošta dnevno samo enkrat in to šele ob 17.44.

Obmejno prebivalstvo nujno želi, da se reševšečnosti novega voznega reda, ki so na škodo obmejnega prebivalstva zlasti v pogledu ugodnosti nedeljskih povratnih kart in pravočasne dostave pošte, čim prej odpravijo.

Vinska letina in položaj našega kmeta

Cvička je letos mnogo in je še boljji od lanskega

Kriško, 9. novembra. Naši vinogradniki preživljajo težke čase. Dasi je bila letošnja vinska letina po nekaterih krajih odlična, po drugih zadovoljiva in to po kvaliteti, kakor po množini, vendar ne spravlja našega kmeta iz težav, v katerih živi že več let po vojni.

Lani je bila vinska letina po kvaliteti odlična, zato je bila cena še nekoliko ugodna za kmeta. Dobro je vnovčil vino. Od 4.50 do 5.— din je bil cviček na prodaj, ki je pridelal po 30 do 40 hl vina, že lepo vsoto, s katero je po priliki poravnal svojo obveznost ter za silo oskrbel sebe oziroma svojo številno družino. Češar ni mogel plačati, je odgodil na poznejši čas, zagovarjajoč svoj dolg napram sebi, da bo morda pridobila letina bogatejša ter da mu bo dana možnost spraviti svoje gospodarstvo na zadovoljivo višino.

Cetudi je letošnja vinska letina skoro odlična, vsekakor boljja in bogatejša od lanske, našega kmeta nikakor ne zadovoljuje. Cetudi so nekateri vinogradniki pridelali po trikratni pridelki, vendar bo njihova borba za obstoj bržkone še huja kakor lani. Edini dohodek, ki ga ima od svojih pridelkov, so bila letos jabolka, katere je prodal v izredno veliki množini, mestoma še po ugodnih cenah. Drugih pridelkov ni bilo veliko. Malo je krompirja, še manj pa fižola. Dobro so obrabile letos tudi slive.

Kmetje so jih namakali v ogromnih množinah. Zganja, zlasti silovite, je toliko, da jo komaj pomnijo stari ljudje. V zidanicah so polovnjaki polni vinskega in jabolčnega mošta. Vinski mošt se odličuje ter bo kakor znano na Martinovo nedeljo postal vino — dolenski cviček.

Kakšen bo letošnji cviček in koliko ga bo, to gotovo zanima ljubljanske gostilničarje in tudi ljubitelje tega vina. Prav na kratko: cvička je zelo veliko ter je po okusu še boljji od lanskega. Letos prav gotovo ne bo tako kisel, ker smo imeli lepo solnčno jesen (september). Samo, da ne bi nekateri vinski trgovci in gostilničarji rezali te dobre kapljice z drugimi vini in ga prodajali pod imenom »cviček iz Gadove peči«. Razumljivo je tedaj, da vsakdo zabavaja čez dolenski cviček, kako da je kisel, pri tem pa se morda ne zaveda, da pije bogzna kašen konglomerat tujih vin. To naj velja našim ljubiteljem cvička v opozorilo.

S kakovostjo in množino vina je naš vinogradnik zadovoljen, ni pa zadovoljen s ceno. V naše kraje prihajajo vinski prekupci ter ponujajo za liter najboljšega vina po 4.— do 4.50 din, dočim ponujajo za malo slabšo kvaliteto še izpod 4.— all celo 3.50 din. Zato se upravičeno jezi naš vinogradnik, ker se njegovo delo prav nič ne čeni. Za obleko, ki jo rabi ob nedeljah, mora dati do 200 litrov najboljšega vina ali

pa 3 do 4 litre vina za kilogram sladkorja. Nekateri vinogradniki niso niti preveč veseli svojega obilnega pridelka. Malo čudno se sliši to nezadovoljstvo, pa vendar je resnično. Nek vinogradnik, ki je pripovedoval o tegobah svojega gospodarstva, je sedmjež cvičkuil: »Letos sem pridelal trikrat več cvička, imel pa sem tudi trikrat več posla in stroškov, toda za vino bom pa dobil morda komaj toliko, kakor sem dobil včasih, ko je bila slaba letina«.

V kolikor bodo res padle cene letošnjemu cvičku, kar je seve težko pričakovati, bo glavni vzrok v dobri letini. Vinogradnik drži ceno cvičku od 4.— do 4.50 din. Boljše kakovosti pa po 5.— in morda še dražje.

Ugrabitev

— Ne bodite nervozna, dušica, saj držim lestev spodaj.
— Saj nisem nervozna. Moj očka jo krepko drži zgoraj

Iz Slovenskih goric

— Reke in potoki prestopajo bregove. V soboto zvečer in v nedeljo zjutraj je bila v nekaj dolgih presledkih po Slovenskih goricah huda ploha, ki je spreminjala vsa pota in ceste v reke in potoke. Vode so se zlivale v doline in na mah preplavljale travnike in njive. Ščavnica in Pecnica sta močno prestopili bregove, kakor po večini vsi večji in manjši slovenjgorski potoki. Bregove je prestopila močno tudi Plitvica v Apački kotlini. Ta poplava ni prizadela občutne škode, ker so poljski pridelki že po večini pod streho razen, da je podrla nekaj mostov ter razruvala občinske ceste in kolodvore.

— Tombola. Na Martinovo nedeljo popoldne se bo izvršila pri Sv. Boženku v Slov. goricah tombola sadjarske in vrtnarske podružnice. Med mnogimi bodo razdeljeni sledeči glavni dobitki: plemenska telica, moško kolo, krasno pohištvo, vreča moke itd. Prijatelji od blizu in daleč, pridite!

— Pridelovanje lanu in konoplje. Zadnja leta so pričeli naši kmetje zopet pridno gojiti lan in konopljo, ki je bila zlasti v starih časih važno sredstvo za proizvodnjo domačega platna za rjuhe in srnjce. Zal pa se je gojitev teh važnih rastlin letos znatno opustila. Potrebno bi bilo, da se pridelovanje lanu in konoplje v bodoče zopet pospeši.

— Dohaj obiskana švinski sejem. V nedeljek je bil pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah redni Lenartov sejem, ki je bil dobro obiskan. Na vsesplošno so se cene goveji živini precej dvignile in postajajo zato zanimanje čim dalje večje. Vse kaže, da na to ugodno vpliva spet dovoljen izvoz naše živine v inozemstvo, ker je bo po vsej verjetnosti še primanjkovalo in naši izvozniki niti ne bodo mogli izkoristiti vseh kontingentov.

— Glavno slovenjgorsko cesto popravljajo. Pred kratkim je pričel okrajni čestni odbor mariborski popravljati slovenjgorsko cesto, katere stanje je bilo že nezno. Zaspavati so pričeli številne kolanje, ki so pač glavna ovira promet, in sicer z drobnim gramozom. Cesta dobiva novo lice. Želimo samo, da bi se dela pospešila, da bodo še pred zimo končana in da jih ne bo treba prekinjati.

— Šokolska četa pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah priredi na Martinovo nedeljo ob 8. uri v Šokolskem domu zanimivo burko v treh dejanjih »Zadrega nad jadregom«. Po predvidni bo ljudska veselica z godbo in plesom. Vse prijatelje naše organizacije od blizu in daleč vabi odbor.

— Slovenjgorske doline so še vedno pod vođo. Poplava, ki jo je povzročilo močno deževje v soboto zvečer in nedeljo zjutraj, je zavzela zelo velik obseg. Najbolj je zopet trpela Peciška dolina, ki je v ogromni površini travnikov in njiv visoko preplavljena in ponekod prestopa voda ceste, da je oviran ali ustavljen promet. Preplavljene so tudi druge slovenjgorske doline n. pr. Ščavnica. Poplava je mnogim posestnikom povsem oblatila letošnja pašo, podrla več mostov in one-

Hudi nalivi v škofovskem srezu

Škofja Loka, 6. novembra.

Včeraj je bilo z majhnimi presledki skoraj ves dan. Imeli smo plohe, kakršnih smo običajno vajeni le ob vročih poletnih dneh. Poljančica, a še bolj Selčica sta močno narasli. To smo opazili tembolj, ker so tudi tedni, ko voda v strugi skoraj usahne. To dobro vemo zlasti letos, ko je primanjkovalo vode kakor že dolgo ne. Zdal pa se vale proti Škofji Loki od obeh strani visoki valovi, kalna voda drvi v obtem vire, ki ob sovodju komaj požira ves pritok. Do poplavi za sedaj še ni prišlo in škode še ni. Voda ob elektrarni je skoro doseglja mostič, naneslo pa je tudi dokaj tramovja in desk. Iz Selške doline poročajo, da je močno razdejalo leseno ogrodje pri novem mostu, ki ga grade pri Dolnji vasi. V Fužinskem predmestju se novi suški most krepko upira pritisku vode. Ob takem vremenu je seveda Škofja Loka kakor izumrla. Ljudje so ostali doma ali pa so pohiteli v Šokolski dom, kjer je privedel dramatični odsek kar dve predstavi. V soboto novitelo »Sneg«, v nedeljo, prav v času najhujših nalivov, pa repiso »Golgot«.

Danes se je vreme izboljšalo. Po dolgem času je zopet postajalo solnce.

Nova trirazrednica v Lučinah

Lučine, 9. novembra. Včeraj popoldne je bila v Lučinah, planinski vasi ob Poljanski dolini, slovesno otvorjena in blagoslovljena nova trirazrednica. Izreden dogodek je privabil v Lučine goste od vseh strani in je dobil tako pomemben prosvetni praznik tem lepše oboležje. Vas se je odela v državne trobojnice, ki so vihrale skoro s sleherni hiše, posebno lepo pa je bila okrašena nova šola, ki so jo obkrožali mlaji in jo krasili zdravniki, pisarji in zastave. Ob 13.30 je bil sprejem gostov, potem pa se je vršilo v farni cerkvi sv. Vida popoldansko cerkveno opravilo, med katerim je o pomenu nove šole za kulturni napredek naroda spregovoril častni kanonik in starošolski dekan g. Matej Mrak. Po bogoslužju se je razvil izpred cerkve sprevod, ki je krenil naravnost v drugo nadstropje šole, kjer je blagoslovil krasen prosvetni hram g. Mrak ob asistenci župnikov iz Lučin in Poljan. Slovesno otvoritev šole pa je najavil šolski upravitelj g. Vladimir Makarovič, ki je predvsem predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. Po državni himni, ki jo je pela vsa množica, so zapeli otroci priloznostne pesmice, potem pa še odrasli. Kot zastopnik banške uprave je spregovoril banovinski šolski nadzornik g. prof. Milko Jeglič, za domačo prosvetno upravo in okraj sreski šolski nadzornik g. Ivan Kržišnik in za občino njen župan g. Janez Mrak. Vse govornike je prevečala topla želja, naj bi novi prosvetni hram zvesto in s pridom služil namenom, zaradi katerih je bil postavljen. Vsi vzgojni činitelji naj korakajo skupaj, le v složnosti je jamstvo za uspeh. Med govori so ponovno zapeli odrasli pevci in mladinski pevski zbor, nakar je sledila izredno posrečena deklaracija dveh učencev, ki sta se v imenu mladine zahvalila vsem dobrotnikom in prijateljem šole.

Potem ko je domači šolski upravitelj opisal zgodovino lučenske šole, so počastili navzoči spomin onih vzgojiteljev in učiteljev, ki jih že krije ruša. Slavnost je bila s tem zaključena, nato so si prisotni ogledali novo šolo. Šolsko slavnost je poveljalo lepo vreme, pa tudi udeležba. Razen predstavnikov oblasti so prispeli bivši učenci in učenke, starši, učiteljsko iz škofovškega in ljubljanskega okraja, pa tudi mnogo ljudstva. Med drugimi so bili prisotni sreski načelnik iz Škofje Loke g. Matej Kaki, inž. projektant Emil Navinšek, banovinski zdravnik dr. Milan Gregorič i. t. d.

Novo šolo so zgradili na izredno posrečenem kraju, sredi okolja, ki daje polno jamstvo, da bo imela mladina dovolj zraka, svetlobe in solca. Poleg treh učilnic s pomožnimi prostori ima šola tudi stanovanjske prostore za učiteljsvo. Vodo bodo zajemali s črpalkami, žal pa ni elektrike v vasi Sicer pa je šola popolnoma moderna zgradba. Stroški so znašali 450.000 din. Otok je 176. To priča, da je bila šola zelo potrebna, ker so se morali stiskati otroci doslej v prostorih, ki so bili namenjeni trgovini. Otvoritev šole v Lučinah pa je še posebno razveseljiva zato, ker je bila do nedavnega v Lučinah zasliša šola. V zadnjih dveh letih je to peta šola, ki jo je dobil škofovski okraj. Pa je še nekaj krajev brez šole, ki pridejo postopoma na vrsto.

Iz Škofje Loke

— Slovo škofovškega sreskega načelnika. G. Matej Kaki, prvi sreski načelnik škofovškega okraja, se poslavlja od urada in od Škofje Loke. Spriču polnega štetila službenih let je bil nedavno upokojen. Začetkom tega meseca pa je izročil svoje posle nasledniku Matiji Malešiču. Prvega sreskega načelnika g. Kaki se bo spominjala naša javnost vedno s hvalečnostjo. Iz Metlike je prispel l. 1938 k nam in brž se je življal v razmere in življenje območja, ki je šele nedavno doseglo svojo upravno samostojnost. Podjetnost g. Kaki se je odčitavala v vseh smereh. Bil je moč širokih pogledov, velike širokogrudnosti in predvsem objektivnosti, ki ni dopuščala, da se ne bi bil mogel obratovati nanj vsakdo z zaupanjem. Skozni politično upravne tesni je vsekdar našel prespejo, ki pripada predstavniku državne oblasti. Rade volje se je odzival tudi povabilom škofovškega Šokola in prisostvoval njegovim oficelnim slavnostim. V ostalem je za časa njegovega vodstva pridobil lošči srez predvsem na šolah. Lani smo otvorili tri, letos dve. A še je g. načelnik poudaril, da mu bo v najlepše zadovoljenje, ako se bo še kaj zgradilo. G. načelnik je prejel od naših županov lepo spominsko diplomno slovo, na katerem je bila izpregovorjena dolga vrsta iskrenih, toplih besedi pa je bilo tudi pri Kroni. Ob upokojitvi in odhodu želimo njemu in njegovi rodbini še mnogo zadovoljnih in lepih dni! Upokojeni škofovski sreski načelnik je bil rojen 26. februarja 1788 v

lo dekle tiho in se vprašujoče ozrlo vanj s svojimi velikimi modrimi očmi.
— Kostja ji je hotel odgovoriti, toda ta čas se je njegov pogled slučajno ustavil na ilustrirani reviji, ležeči na klopi med njim in dekletom. Na naslovni strani je bila slika njegove sosedice, pod njo pa napis:
— Nina Mihajlova, znana pravakinja v boksu, ki je dobila na mednarodni tekmi prvo nagrado.
— Kostjo je spreletela groza. Kakšna pa naj bom? — je ponovilo dekle še tise. — No, torej?
— Taka, kakršna ste... Sportno dekle. Takoj sem vas spoznal. Castna beseda... zdaj je pa čas, da odidem.
— Kam? Počakajte — nikar ne odidite. Sedite malo bliže...
— Kostja se je plašno ozrl nanjo in zakasljajl v zadregi.
— Vi ste čudak — je dejalo dekle — sedite vendar in podajte mi roko. Všet ste mi.
— Kostja je molčal.
— Oprostite, ali veste, koliko je ura? — je vprašala pravakinja v boksu.
— Kostja je pokazjeval.
— Kaj ste gluhonem? je dejalo dekle

po kratkem molku.
— Kostja je molčal.
— Ah, oprostite, revež je gluhonem, je pripomnila Nina in položila roko na naslanjalo klopi kraj njegove rame.
— Kostja se je nervozno zdrzil, zapri oči in povsli glavo.
— Zakaj pa sedite tako samotarsko? — je dejala Nina. — Ne, pustiva šale, kako vam je ime. Ali smem pojesti v vaši družbi jabolko? Ali se nisva že nekje videla? Zakaj molčite? Zakaj ste tako otožni? Razveselil vas malo.
— Za božjo voljo — ne segajte po meni. Nikoli več ne bom nadlegoval oamljenega dekleta, nikoli več! — je vzkliknil Kostja, potem je pa planil pokonci in zbežal.
— Počakajte, fant! Rada bi vam nekaj povedala! — je zaklicalo dekle za njim.
— Počakajte!
— Toda Kostja je bil že daleč.
— Dekle se je naslonilo na klopi in tiho zajokalo.
— Tako se spodi z menoj vedno, vedno — je vzkliknila vas obkšana. Zrtev spota sem. Zakaj sem tako nesrečna?
— Potem je pa planila pokonci, razstrgala revijo na tisoč kosčkov in hitro odšla iz garaža.

Valentin Katejev:
Žrtev sporta
Kostja Popov, eleganten mladenič, velik prijatelj ženskega spola je hodil brez cilja po mestnem parku. V prostranem drevedoru se je ustavil njegov pogled na mladenci. Sedela je osamljena in zapuščena na klopi in čitala ilustrirano revijo.
Bilo ji je komaj 18 let, bila je lepa kakor slika. Njeno telo je bilo mišičasto in sloko, oči velike in modre, lasje ticianovsko rusi.
Ta vrsta žensk je bila njegov tip. Kostja je sklenil seznaniti se z dekletom.
Počasi je prisedel na klopičko k dekletu, potegnili iz žepa cigaretno dozo, si prilgal počasi cigareto in se jel ozirati izpod čela na svojo lepo sosedo.
Končno je pa zakasljajl, rekoč:
— Danes imamo lepo vreme, kaj ne gospodična?
Dekle na njegovo vprašanje ni odgovorilo.
— Kaj ste gluhonemi? — je vprašal po kratkem molku. — No?
Dekle ni odgovorilo.
— Ah, tako — oprostite... gluhonema

125 letnica smrti Adolfa Saxa

Izumil je saxofon, toda popolne zmage tega zdaj že splošno priljubljenega godala ni dočakal

Adolf Sax

Kot dveletni deček se je zatrikljal s tretje nadstropja, zadel z glavo ob kamen in ostal živ. Kmalu potem je pogoltnil iglo, potlej je sedel na razbeljeno peč. Ko mu je bilo tri leta, se je napil raztopine bele galice misleč, da je mleko. In zopet se mu ni nič zgodilo. Nekoč je eksplodiral smodnik in deček je dobil hude opekline. Vsa njegova rodnina se je dvakrat zastrupila, pa so vse rešili. V njegovi spalnici je bilo pohištvo sveže prepojeno s firnežom in zjutraj so našli dečka onesvečenega. Na ulici je padel nanj kakšen in mu napravil na glavi globoko brazgotino za vse življenje. Nekoč je malo manjkalo, da ni utonil. Morda so vse te otroške nesreče, ponavljajoče se v literaturi izpod peresa prvega Saxovega življenjepisca Oscarja Comentanta, deloma romantična legenda, vendar se pa dobro prilegajo kot predigra k

nedaljnji življenjski poti slavnega izdelovalca godal. Adolf Sax, rojen 6. novembra 1814. v Belgijskem Dinantu, je imel zelo težko življenje v otroških letih. Izučen v očetovski obrti in dobro izolan v igri na flavto in klarinet, je prišel l. 1842 peš v Pariz, v bistvu že z gotovim izumom tistega godala, ki je pozneje najbolj proslavilo njegovo ime. Toda v žepu je imel 35 frankov. Hector Berlioz je napisal o saxofonu navdušen članek. Izumitelj je spraval skupaj nekaj obratnega kapitala, toda izdelovalci glasbil, godbeniki, mehaniki in finančniki so jeli na vso moč napadati nevarnega vsiljivca. Godbeniki niso hoteli igrati na njegovo godalo, konkurenca mu je skušala onemogočiti kredit, v njegovo podjetje je vthotapila človega, ki naj bi bil upropastil zavod z drznimi kupčijami.

Razstavna komisija l. 1844 je sicer priznala Saxov izum na polju godal za najboljšega, toda nagradila ga je samo s srebrno kolajno, zlato kolajno je pa priznala drugemu kandidatu za povsem neznan izum. Komisija se pa tudi ni zavedala važnosti Saxovega izuma, saj je pomotoma označila njegovo godalo za basni klarinet. Najstarejši eksemplar Saxovega godala, dolg 57,5 cm s 15 tipkami hrani berlinska državna zbirka godal. Izmed vseh godal na tipke je saxofon razmeroma najlažji, toda tudi zanj je treba namerjenosti, marljivosti in vztrajnosti, če ga hočeš umetniško obvladati.

Sax je pa poleg tega izpopolnil razna godala. Doba okrog l. 1850 je bila izredno bogata na godalnih poskusih in konstrukcijah. Sax je izumil več godal, ki so bila zlasti dobrodošla vojaškim godbam. Na njegov predlog je odredila vlada v aprilu 1854 na Marsovem polju javno tekmo vojaške godbe starejšega tipa s Saxovim godalnim zborom. In čeprav v zadnjem trenutku 7 Saxovih godbenikov ni prišlo, tako da je stalo 45 mož proti 38, je Sax slav-

no zmagal, zmagal v obeh komisije in občinstva. Tako je bil v septembru 1845 sprejet v bistvu njegov predlog o reorganizaciji vojaških godb. Trajalo je pa še polnih 9 let, preden se je v Rouenu zaključila cela serija procesov in preden je bila proti obdolživcem glede plagiatov priznana originalnost Saxovih izumov. Sax je svoje delo nadaljeval in končno je imel 24 patentov.

Toda nobeno Saxovo godalo ni doseglo tolikega uspeha, kakor saxofon, ki je za njegovo zaščito zaprosil Sax šele 20. marca 1846. Na popolno zmago je pa moral prav faksafon čakati še dolgo. Nad 50 let je ostal v bistvu omejen na francoske, ameriške in belgijske vojaške godbe. Čeprav naletujemo že l. 1844. na saxofonov part v opernem orkestru J. G. Kastlerja. Enkratna uporaba v velikem orkestru Meyerbeera, Thomasa, Masseneta, Bizeta, Verdija in drugih, je bila samo izjemnega značaja in šele Richard Strauss piše v svoji Symfonija domestica saxofonov kvartet ad libitum, ker je lahko z njim zanesljivo računal za preliero v New Yorku l. 1904 nikakor pa ne za nemško predstavo, kajti takrat in dolgo potem niti Berlin ni imel na razpolago dobrega kvarteta saxofonistov.

Zdaj imajo že marsikje cele zборе saxofonistov in celo orkestri iz samih saxofonistov se že ustanovljajo in zbuja jo v glasbenem svetu veliko pozornost. S prihodom jazza je postal saxofon po svetovni vojni eno najbolj razširjenih godal. Končno je prišla popolna zmaga. V najrazličnejših izrazih moderne simfonične in komorne glasbe se smeje in joče, toži in sanja saxofon. Zdaj šele razumemo Rossinija, ki je dejal, da ni še slišal tako čudovito zvenečega godala, kakor je saxofon. Meyerbeer je pa dejal o saxofonu, da je to njegovo zvočni ideal. Izumitelj saxofona žal tega triumfa ni dočakal. Umrl je v Parizu 4. februarja 1894.

Zakonske zveze v Indiji

Dober zaslužek posredovalcev — Petletne neveste in ženini — Izjeme med taščami

Napredna Indija se že več let bori proti zakonskim zvezam med otroci. V Indiji niso redki primeri, da se poročita deček in deklica, stara po pet let. Proti temu se bori v prvi vrsti ženske, ki trdijo, da bo imela Indija samo tedaj zdrave in krepke otroke, če jih bodo rodile odrasle matere. S svojim vplivom so leta 1927 dosegle, da je bil izdan zakon, ki je prepovedal sklepanje zakonskih zvez med otroci izpod 16 let. Ni bila pa v polni meri izpolnjena želja indijskih žen, kajti v nasprotju z dobovcami tega zakona sklenjene zakonske zveze so tudi veljavne.

Indi še vedno delajo razliko med sinom in hčerjo. Če se rodi sin, je rodnina navdušena, hči pa ni dobrodošla. Zato je tudi razumljivo, da si žele starši čim prej odskrižati se hčere in da jo najraje omože še pred 10. letom. To prizadevanje je večje v nižjih slojih, kajti želja vseh staršev je, da bi prišle hčere s poroko v višje družbene sloje. Možitev hčere zahteva od staršev pogosto velike žrtve. Bogastvo pa ni edino merilo. Važna je tudi zunanost bodoče neveste. Ženinova rodnina ima tem večje zahteve, čim bolj izobražen in bogat je ženin. V vseh rodbinah, kjer imajo hčere, so vedno dobrodošli posredovalci zakonskih zvez. To so ljudje, ki zelo dobro poznajo domače razmere v ženini in nevestini hiši. Njihovo delo se ne razlikuje mnogo od dela naših posredovalcev. S svojim delom se pa ne smejo nikoli preprišati proti šegan in običajem, niti osramotiti kaste. Hvalisanje in pretiravanje je pri njih samo po sebi razumljivo.

Ko sporoci posredovalec rodbinam njune želje in če ni nobenih ugovorov, si pošlje ta rodbini zaupnike. Najprej pridejo zastopniki ženinove rodbine k nevestinim staršem. Njihova dolžnost je prepričati se, dali je bodoča nevesta vredna, da jo sprejme ženinova rodnina za svojo. Enako se prepričajo tudi nevestini starši, dali so našli svoji hčeri pravega ženina. Zastopnike rodbin sprejmejo vedno gostoljubno in jih zelo dobro pogoste. Če sta obe rodbini zadovoljni, pokličejo svečenike, ki se spoznajo na zvezde in staro pismo. Njihova dolžnost je ugotoviti s pomočjo obojega, kateri dan je najprikladnejši za podpis ženitovanjske pogodbe, napisane po verskih predpisih in kateri dan je najprimernejši za poroko. Ženin in nevesta se pred poroko ne poznata. Iz tega je razvidno, da so tudi v Indiji zakonske zveze bolj stvar staršev nego ženinov in nevest, kakor je to v našem svetu vedno tudi navada pri nas po kmeth.

Še pred poročnim dnem priredi ženinove očem ženskam svoje rodbine pojedino, na katero povabi tudi vse sorodnike in znance. Tudi služinčad se sme udeležiti te sve-

čanosti. Podobno pojedino priredi tudi v nevestini rodbini. Poročni obred je razdeljen v dva dela. Prvi važnejši se pravi v domu nevestinim staršev, drugi pa pri ženinu. Prvi poročni dan se morata ženini in nevesta postiti. Edina postna jed je mleko in malo sadja. Tik pred poročnim obredom se mora nevesta okopati v posebni kopeli. Potem ji namažejo noge na stopalih z rdečo barvo. Za poročni obred obleče krasno vezano svileno obleko, zvano sari. Opaše se s širokim srebrnim pasom. Roke in noge ima okrašene z dragulji. Po krasni obleki in množini draguljev se ceni njeno bogastvo. Lase ima spete s krasno zapranko. Po poročnih obredih odide nevesta na dom svojega moža. Če še ni dorasla, ostane pri svojih starših. V hišo svojega tasta prihaja zelo redko. Moževi starši jo pa pogosto vabijo, ker je njihova želja, da bi čim prej videli potomstvo svojega sina. Po poroki pa tudi starši neradi puščajo z doma omoženo hčerko. Mladi mož obišče svojo ženo pogosto. Vedno je gostoljubno sprejet v njeni rodbini. Posebno rada ga ima tašča. Indijske tašče so torej izjeme. Končno pa mora omožena hči zapustiti dom svojih staršev. To se zgodi v 13. letu, ko doraste. Tedaj odide k svojemu možu in potem se začne zanj pravo zakonsko življenje. Las si ne češe več na čelo, temveč na prečo. Majhno rumenkasto znamenje na preči pomeni, da je indijska ženska omožena. Zanimivo je, da nosijo taka znamenja vse Indijke, tudi tiste, ki so sprejele krščanstvo in se prilagodile evropskim običajem.

Usoda zadnjih zobrov

Vojne ne preganjajo tolstih zobrov samo v njihovih prvotnih bivaljskih, temveč tudi tam, kamor so jih prepeljali, da bi se aklimatizirali. Njihova zgodovina je tako napeta in tragična kakor njihovih bližnjih sorodnikov bizonov v Ameriki. Bizone je posrečilo rešiti. Veliko je pa vprašanje, če bo mogoče rešiti tudi zubre. V Evropi sta živeli dve vrsti zobrov, evropski in kavkaški. Ko je leta 1915. nemška vojska zasedla beloveški pragozd na progi Varšava—Siedelce—Wolkowysak je postala lastnica prostranih gozdov in velikoga števila divjačine. Ruska vojska na umiku ni pokončavala mišjašine. V pragozdu je bilo 785 zobrov, nad 2000 jelenov, 2.000 damjankov, 5.000 srnjadi in 4.000 divjih prašičev. Navzlic vsem naredbam so bili zubri iztrebljeni 9. februarja 1921. je gozdni čuvaj Szpakowicz ustrelil zadnjega zubro. Tri leta pozneje so tolpe vo-

jaških beguncev na Kavkazu pobile zadnje kavkaške zubre.

Iz Bialoveže so l. 1865 zamenjali za 24 jelenov 4 zubre in jih prepeljali na veleposstvo Jana Henrika XI. v Pšino. Določeno jim je bilo prostranstvo med Mezurič, kjer so imeli izborne življenjske pogoje v ondotnih gozdovih. Vsako leto so se pomnožili zobri za tri mladenčice. Za osvežitev krvi je bil pripeljan l. 1900 iz berlinskega živalskega vrta bik, leta 1909 pa iz Dresdona. Leta 1904 je bilo tu še 74 zobrov. Med svetovno vojno so jih več odstrelili za meso. Med gornjo slojzisko vstajo so jih izstrelili na 16, leta 1932 sta pa ostali samo dve kravi in dva bika. Naslednjega leta je bila tu še 9 zobrov, 4 biki in 5 krav. Poprej je lastnik ustrelil dva komada — eden je v varšavskem muzeju, drugi pa v Katovicah.

Potem so bili zubri zaseženi zaradi davčnih zaostankov in poslani v živalske vrtove. Pšina je pa zopet dobila zubre. Sedaj je te kraje zasedla nemška vojska. Beloveški okraj, kjer so uredili poljski znanstveni krogi rezervacije in pripeljali v nje zubre, je zasedla sovjetska vojska. Upajmo, da bodo ti zadnji zubri na svetu ohranjeni.

Mesto bodočnosti

V zadnjih 50 letih napredka moderne tehnike se je izpremenilo obličje naše zemlje bolj nego v zadnjih 600 letih. Naša doba nas sili zlasti k reformi človeškega bivaljskega. To so načela moderne arhitekta Le Corbusiera, ki projektira v Alžiru mesto bodočnosti. Glavni znak bodočega mesta bodo nebotičniki, zgrajeni na stebrih, tako da ne bodo motili prometa po ulicah. Nebotičniki bodo razdeljeni po geometričnem vzorcu. Stali bodo sredi velikega prirodne parka, vsak nebotičnik bo imel lastno šolo, vsaka skupina pa svojo visoko šolo, veliko zabavišče in industrijsko središče. Stene proti severu obrnjenih hiš bodo steklene, proti jugu obrnjene pa solidno zidane, tako da bodo stanovalci zavarovani proti tropičnemu soncu. Ceste bodo speljane nad nivojem terena in pod njim in vezale bodo pojedine nebotičnike. Projektant je prepričan, da bodo tako mesta gradili nekoč povsod, zlasti v Ameriki.

Jezik, ki ga govorita samo dva

V neki pokrajini Tibeta je bilo v starih časih splošno v rabi narečje zvano kotan. Zdaj imamo sicer o tem jeziku bogato in zanimivo literaturo, toda kotan sam je za javnost že davno izgubljen. Na svetu sta samo še dva človeka, ki se lahko nemoteno sporazumevata v tem jeziku. To sta an gleški profesor Badley z univerze v Cambridgeu in neki japonski učenjak, ki pre-

dava na tokijski univerzi. Pred leti sta se sestala, da bi izmenjala svoje nazore o nekaterih podrobnostih svojega znanja. Ker pa Anglež ni več japonsčine, Japonec pa ne angleščine, sta si morala pomagati s kotanom.

Iz tega je nastal hud spor. Japonec je namreč rabil med pogovorom obliko sedanjega časa nekega nepravilnega glagola.

Anglež ga je s dobrodušnim nasmehom prepričeval, da oblika ni pravilna. Spor je postal vedno strahnejši, razvil se je hud preprič in nazadnje sta iz učenjaka obrnila hrbita. Od tistega dne se medsebojno prezirata. Nekateri učenjaki se še vedno zanimajo za pozabljeno tibetsko narečje. Prof. Badley baže pripravlja učbenik in slovar tega jezika.

Kukluxklan v Južni Karolini

Trpinčenje nezaposlenih zamorcev iz taborišča v Styxu

V državi Južna Karolina je znova opozoril javnost nase Kukluxklan, ki se o njegovem delovanju zadnje čase ni nič slišalo in o katerem so že mislili, da ga ni več. Tajno društvo, čigar člani so se pojavljali ponovi v fantastičnih oblekah s kapami in napadali ljudi, ki si jim niso zdeli dovolj puritanski, se je po svetovni vojni kompromitiralo zaradi svoje zveze s podkupljivimi političnimi elementi. Društvo so oblasti potem strogo preganjale. Varnostnim organom so se pridružile še čete dobrovoljcev, organiziranih po državljanih, kot samopomoč. Približno pred dvema letoma je zadnji veleomjster tega društva izjavil, da se je pokret razcepil in da ni zaželen njegov nadaljni obstoj.

Nedavno so se pa zopet pojavile čete »maščevalcev in čuvarjev javnega pravca v okolici taborišča v Styxu, kjer živi na stroške fonda za nezaposlene več sto nezaposlenih zamorcev. Tajno društvo je postavilo najprej ponoči blizu taborišča tabor z napisom, ki v njem protestira proti temu, da bi več sto lenobi udanih zamorcev živelo na račun davkoplačevalcev, ko pa morajo na drugi strani na bombažnih plantažah bele žene trdo delati, da prežive sebe in svoje otroke. Potem so odvedli člani Kukluxklana iz taborišča nekaj zamorcev in jih mučili. Guverner države Južna Karolina je odredil strogo preiskavo, toda oblastem se še ni posrečilo odkriti sledove tajnega društva.

Kukluxklan je nastal kot tajno društvo belih naselencev v južnih ameriških državah ob koncu vojne severa proti jugu, ko je bilo po zmagi severa odpravljeno suženstvo v Zedinjenih državah. Severne ameriške države so zatirale suženstvo, ker so cenile zamorske delovne moči na jugu onemogočale severu gospodarsko konkurenco. Kukluxklan je nastal iz sovraštva belih naselencev proti osvobojenim zamorcem in njemu se pripisuje, da nikjer v Ameriki še zdaj zamorci ali meščani ne veljajo za enakovredne belokožcem.

Kukluxklan se je pa sčasoma svojemu prvotnemu programu temeljito izneveril. Zlasti po svetovni vojni je branil takozvani neodstotni amerikanizem in nastopal proti izenačitvi v pravicah priseljencev s stariimi naselenci. Člani so mogli biti samo stari naselenci in protestanti. Proti katoličanom je nastopal Kukluxklan enako kakor proti židom, naturaliziranim priseljencem vseh ver in zamorcem.

V Evropi vojna, v Ameriki pa — ankete

med najširšimi sloji o tem, kdo bo zmagal in kako naj se odloči Amerika

Presenetljivo natančne so napovedi ameriškega Zavoda za javno mnenje, ki ga vodi genjalni George Horace Gallup, bivši novinar, ki je iznašel, kako je mogoče ugotoviti mnenje milijonov ljudi, ne da bi bilo treba vprašati vsakega človeka posebej. Gallupov zavod ima samo 600 izpraševalcev in kljub temu ugotavlja skoraj s 100% gotovostjo mnenje Američanov v vsakem aktualnem in važnem vprašanju. Gallup je ideja, s katero je uspel, vrgla v zadnjih štirih letih že milijone. Ko je začel delati po svoji metodi in je izjavil pred 4 leti, da so uganili mnenje 130 milijonov Američanov, čeprav bo intervjuval samo 4000 Američanov, so se mu vsi smejali, danes vsa Amerika občuduje Gallupa in njegove metode. S svojo metodo je Gallup na primer napovedal, da bo izvoljen za predsednika Amerike Roosevelt in ne njegov protikandidat Landon, a tedaj je bilo 90% ameriških časopisov v svojih prognozah napovedalo zmago Landaona.

Kar ugotovi Gallup, torej drži. Gallup je s svojo metodo odkril ključ do javnega mnenja, ki je dostikrat, kakor se pokaže pri volitvah, velika neznanca in enačbi dogodkov. Gallup se zdaj bavi z obširnimi anketaimi o mnenju Amerike glede vojne v Evropi in glede odnosa Amerike do Evrope. V celoti rezultati Gallupovih anket se niso znani, pač pa so pred dnevi objavili nekateri večji ameriški časopisi rezultate svojih anket glede teh vprašanj. Gotovo ti rezultati niso tako popolni, kakor bodo Gallupovi, toda v dobri meri vendarle razkrivajo mišljenje Amerike o sedanjih dogodkih v Evropi.

»New York Herald« poroča o uspehih ankete magazina »Fortune«, ki je zastavil svojim čitateljem v vsej Ameriki sledeča vprašanja:

1. Kateri izmed vojskujočih se držav v Evropi želite zmago? Da bi zmagali Francija, Anglija, Poljska in njih zavezniki, želi 83.1% prebivalstva, in sicer 85.4% moških in 80.7% žensk. Da bi zmagala Nemčija, želi 1% prebivalstva, in sicer 0.8% moških in 1.2% žensk. Da ne bi bilo zmagovalca, želi 6.7% prebivalstva, brez želje glede tega pa je bilo 9.2% prebivalcev.

2. Kdo bo zmagal v sedanjih vojni v Evropi? je bilo drugo vprašanje, in sicer kdo bo zmagal, ako se ohrani dosedanje stanje in se tej ali oni strani ne pridruži kak zaveznik. Da bodo zmagali Francija, Anglija in Poljska, je prepričan 64.8% ameriškega prebivalstva. Da bo zmagala Nemčija, je prepričan 8.5% prebivalstva. Brez prepričanosti glede tega vprašanja je po tej anketi 26.9 prebivalstva.

Najbolj pa je Američane zanimalo tretje vprašanje, ali naj se Amerika vmeša v evropsko vojno in ali naj dobavlja Evropi orožje. Kaj naj stori Amerika? se je glasilo vprašanje.

2.3% prebivalstva je svetovalo, naj Amerika takoj pristopi na stran Francije in Anglije in naj takoj pošlje svojo armado zaveznikom na pomoč proti Nemčiji. 1% prebivalstva je svetovalo, naj se

Amerika takoj pridruži Franciji in Angliji, toda čez ocean naj pošlje samo svojo vojno mornarico in svoje letalske eskadre. 13.5% prebivalstva je svetovalo, naj Amerika pomaga Franciji in Angliji samo z dobavo živil, surovin in vojnega materiala, vojaško pomoč pa naj jima nudi le tedaj, če bi obstajala nevarnost, da bi bili poraženi. 19.9% prebivalstva je svetovalo, naj bi Amerika dobavljala Franciji in Angliji živila in orožje, Nemčiji pa odrekla dobavo katerekakoli blaga.

29.3% prebivalstva je svetovalo, naj bi se Amerika izognila vmešavanju v evropsko vojno na tej ali na oni strani, ponudila pa naj bi svoje orožje in blago Franciji, Angliji in Nemčiji, toda pod pogojem »cash and carry« (plačaj in odpelji).

21.7% prebivalstva je svetovalo, naj Amerika odreče vojaško ali drugačno pomoč obema taboroma, ki se vojskujeta v Evropi.

0.1% prebivalstva je svetovalo, naj bi Amerika našla način in pota, da bi pomagala Nemčiji k zmagi.

Vsekakor je anketa pokazala, da je večina Amerike proti politiki izolacije, ki jo zastopa senator Borah. Skoraj dve tretjini ameriškega javnega mnenja je proti politiki popolne izolacije. Tako mnenje se je pokazalo tudi pri zadnjih odločitvah ameriškega senata, ki se je postavil na stran tistih, ki so za »cash and carry«.

Newyorški »Christian Science Monitor« je izvedel anketo med vsemi ameriški dnevniki o vprašanju embarga. Dobil je odgovor 120 dnevnikov. 88 dnevnikov je bilo za ukinitve klavzule o embargu. Teh 88 dnevnikov ima skupaj okrog 12 milijonov naklade. 24 dnevnikov je bilo proti ukinitvi klavzule o embargu. Ti dnevniki imajo skupaj okrog 3 milijone naklade. 77 dnevnikov je izjavilo, da odobravajo Rooseveltovo politiko. 17 dnevnikov je bilo proti politiki sedanjega predsednika Združenih ameriških držav.

Modernizacija Addis Abebe

Ministrski predsednik Mussolini je sprejel oni dan župana Addis Abebe dr. Carla Boldija, ki mu je obširno poročal o modernizaciji abesinske prestolnice v prvih 10 mesecih svojega uradovanja. Regularni regulacijski načrt Addis Abebe je bil odobren letos v januarju. Neprjaj so jeli graditi šole, ambulatorije za Italijane in Abesince, poslopja za fašistično stranko in uradniške stanovanjske hiše. Razširili in modernizirali so tudi bolnico. V abesinskem delu mesta so zgradili okrog 1.000 stanovanjskih hišic, tržnico in sedež vladnega komisarja krajine šoa.

Obenem je pa glavna uprava podpirala v Addis Abebi so deloma že zgradili, deloma je pa še v gradnji 42 km novih ulic, trgovski okraj Addis Abebe je dobil vodovod in kanalizacijo. V Addis Abebi živi Italijani bodo strogo ločeni od Abesincev.

Martin — vojak

V minulih nemirnih dneh, ko smo poleg vsega drugega utegnili pomisliti še na nesrečno Varšavo, je objela nervoza celo spokojnega Martina Sibro. Razvezal se mu je jezik in je presneto težko nehal, kadar jih je pričel drobiti. Namreč... da ne bo nespornazuma: bil vam je Martin svoje dni vojak, torej človek padevav in strategiji in drugih sličnih zadevah, ki ga ne boš zlepa spravil v zadrego! Ne z besedo ne z dejanji! Ve on, kako se takim stvarim streže! Bil je vojak — na straži stal in ni se bal!

O, tič van je Martin, to pa to! So vse njegove zgodbe ne le izredno zanimive, marveč tudi strašansko krvave. Uhl! Vse je krvavo, kadar se razvname: on sam, konji, kobile, hiše, zidovi, strehe, kanoni, makaroni, ceste... sploh je krvi nič koliko! Do kolen... in plavajo po njej prsti, nohti, rlave, roke, lasje. Čreva in jetra visijo z dreves ter se pozibavajo v vetru, če slučajno ne rohni vihar... kosti šklepečejo: Kik! Kik!... Brrr! Kar stresa me!... Pa poslušajte ga:

»Kaj čanes — takrat smo bili frntje, mejduš! Ena, dva... eins, zwei! Habt acht! Rechts um! Vsi kot eden, eden kot vsi!... ko smo marširali skozi mesto, so vsi zijali v nas in za nami, da o dečlah in solnih očeh niti ne govorim ne, mej-

duš! Kot rožce! Kar vprašaj, neverni! Se sedaj jim je v spominu!... Bum! Bum, bum! je gmelno s fronte, pa o kakem strahu še sledu ne! Mejduš!... No, pa marširamo, marširamo... marširamo, marširamo... marširamo... marširamo... Počakaj strela! Kam se ti mudiš! Misliš da je do fronte kot od tukaj do kozolca?!

...Torej marširamo, marširamo in marširamo. Po vodi, po blatu, po suhem, po gnoju... gori in doli, gori in doli. Marširamo, marširamo in marširamo. Bi marširali ne vem do kje... toda tu je fronta. — Martin je pomočil prst v cviček ter zarisal na prt rdečo črto — tu je fronta... in so rekli: Halt!... Vsi kot eden, eden kot vsi... se pravi teme bojda tudi disciplina... Ha, frontal! Veste sploh, kaj je fronta?... Bum! Bum, bum! kanoni cvajundfirgarji z desne... Rk! - tk! - tk! - tk! - tk!, strojnice z leve... Reski! Treski! Bums!, granate spredaj in zadaj... Zzzzz! Rrrr! Zzzzz!, aeroplani odzgoraj... sovrage okoli in okoli, tako blizu, da prileti nanj, če pljuneš... in tema kot v rogu, da si ne vidiš rodnega nosu... Tu je fronta, mejduš! Rk! - tk! - tk! - tk! - tk!... Sovrag? Kako sem ga videl?... Da je bila tema? — Seveda je bila, strela, in še kakšna... Pa so metali tudi rakete... Kako ga ne bi videl! — Molči rajši, ki se razumeš v strategijo kot se je moja stara mati — Bog ji daj večni mir in pokoj! — v biljard! — No! So nam pokazali nekam

in desno: To je kota 409. Zavzeti jo je treba!... Tam, da je sovraga kakor listja in trave in kaj malega za nameček... Se z rumnom so nas postregli — najmanj liter vsakemu — in mi, juhu!, v napad, mejduš! Bum, bum!... Marširamo, marširamo in marširamo... bajonet auf!... a strahopetci v beg, da se je kadilo za njimi! Le podplate je bilo videti!... Izbiram med njimi, katerega bi se lotil... Ha, kaj bi z revščino, si dem, in jo ucvrnem za poveljnikom — generalom!... Da ni bil general?... Kako da ne! Čisto rdeče hlače je imel... na kapi in ramenih pa zlata, da bi kupil z njim tebe z gostilno vred!... Generala torej... ah! In sem si že videl zlato zvezdo na junaških prsih... pa jo prileti, hudič, odnekod... Kaj vprašuješ! Počakaj! Staro pa s postelje vrzi, če bo rogovillia, ko prikolovratiš k njej! Si mar taka copata?... Fiiuuuuubum! — Dva koraka za mano!... pa je priletelo od nekod ko... veki! je reklo... in že je ni bilo več, pa tudi moje noge ne! Nič ni prarala, sme ali ne... kar pobrala jo je, mejduš! In zvezdo tudi!... Kaj pa boš z eno samo nogo?... Saj sem poskušal — a je imel oni dve... in še kako hitri! Tako je preskakoval grmovje in jarke kot naši na Balkaniji predi!... Ah, lepi čast! Bum!... Kota 409 smo pa je zavze!... Še pol litra, Polona!

O, tič van je Martin, to pa to! Rijavec Vladimir.

Iz Celja

c Zagrebški mitropolit g. Dostaj bo služil v nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne v pravoslavni cerkvi sv. Save v Celju liturgijo, pri kateri bo pel znani ruski cerkveni zbor iz Zagreba. Ob tej priliki bo mitropolit g. Dostaj prevedel vojaškega in parohijskega svečenika g. Iljo Bulovana v Celju v čin protorejera in spregovoril prigodne besede. Celjski pravoslavni krogi bodo bili prebivalstvo, da se udeležijo te cerkvene svečanosti.

c Koncert v proslavo praznika zedinjenja. Celjsko pevsko društvo, Glasbena Matica v Celju ter pevski društvi »Ojlika« in »Celjski zvon« priredijo tudi letos na državni praznik 1. decembra koncert v Meštem gledališču.

c Ciklus pedagoških predavanj na ljudskem vseučilišču. Ljudsko vseučilišče v Celju bo otvorilo novo sezono s ciklom pedagoških predavanj, ki je namenjen poglobljivi odnosu med šolo in domom. Predavanja bodo pokazala pot in cilje mladinske vzgoje, kakor jo zahteva sedanja doba. Predavanja, ki jih bo šest, bodo ob 20. v risalniki meščanske šole in so razporejena takole: v ponedeljek 13. t. m.: »Dom podpira in ovira šolo« (prof. dr. Pavel Strmšek). V torek 14. t. m.: »Otrok vstopa v šolo« (učitelj Franjo Roš). V sredo 15. t. m.: »Posebne težkoče pri vzgoji in učenju« (učitelj Zdravko Kovač). V ponedeljek 20. t. m.: »Razumevamo in pomagamo mladostniku« (učitelj Miloš Ledinek). V torek 21. t. m.: »Kako vzgojimo deklice za življenje« (prof. Anica Černejeva). V sredo 22. t. m.: »Nekaj problemov izvensolske vzgoje« (prof. dr. Fran Zgeč). Na ta predavanja opozarjamo vse starše in prijatelje mladine.

c Zimska pomoč. Zaradi popisa za podelitev kurjave in eventualnih drugih daril za zimsko pomoč vabi mestno poglavarstvo v Celju potrebne, da se javijo v sobi števil 31 mestnega poglavarstva, Gosposka ulica 20, in sicer v ponedeljek 13. t. m. stranke za začetno črko A do D, v torek 14. t. m. za začetno črko E do J, v sredo 15. t. m. za začetno črko K do O, v četrtek 16. t. m. za začetno črko P do T, v petek 17. t. m. pa ostali.

c Nogomet. V nedeljo 12. t. m. bi morala SK Celje in SK Amater iz Trbovelj odigrati v Celju pokalno prvenstveno tekmo. Ker pa je SK Celje zaradi dogodkov ob priliki gostovanja na trboveljskih tleh pred tedni prekinil vse sportne odnose z Amaterjem, v nedeljo ne bo igral z Amaterjem in je prepustil tekmo Trboveljčanom. Namesto tega bo moštvo SK Celja igralo v nedeljo ob 14.45 na Glaziji s SK Jugoslavijo tekmo v korist podsavezne bližajne. Srečanje bo gotovo zanimivo in napeto.

c Predstavniki vseh slovenskih podružnic društva in bolniške blaginje »Merkur« so sprejeli na svojem sestanku v četrtek 9. t. m. v Celju naslednjo resolucijo proti parcelaciji »Merkurja«: 1. Odobrava se stališče društvene centralne uprave v Zagrebu, da se parcelacija »Merkurja« na izvede. Z zadovoljstvom se jemlje na znanje tudi stališče, ki ga je zavzela podružnica v Zagrebu, ker se je prav tako izjavila proti vsaki parcelaciji »Merkurja«. 2. Slovenske podružnice »Merkurja« ne odobravajo zahteve podružnice v Beogradu, da se na področju vzhodno od banovine Hrvatske ustanovi samostojna organizacija »Merkurja«, ker je ta zahteva v nasprotju s stališčem centralne uprave in večine ostalih podružnic ter ruši dosedajšnji enotnost »Merkurja«. 3. S parcelacijo »Merkurja« so najbolj prizadeti člani izven banovine Hrvatske, ker bi s tem izgubili vse v teku let pridobljene pravice. 4. Članstvo podružnic »Merkurja« v Sloveniji vztraja na stališču, da so njegove socialne pravice najbolje zavarovane s sedanjim stanjem, zato zahteva, da ostane to stanje tudi v bodoče. 5. Protestiramo proti temu, da se vprašanje bolniške zavarovanja trgovskih in privatnih nameštencev spravlja v zvezo s političnimi vprašanji, s katerimi nima nikake skupnosti. — Podružnice »Merkurja« v Celju, Mariboru, Ljubljani, Sevnici in Dolnji Lendavi. — Za inspektorja v gradbenem ministrstvu v Beogradu je imenovan g. inž. Ivan Marek, šef tehničnega razdelka sreskega načelstva v Celju. Gosp. inspektor inž. Marek je služboval vsa leta po vojni v Celju ter si je pridobil kot odlični uradnik in nacionalen mož splošno priljubljenost in spoštovanje. — V celjski bolnici sta umrli v petek 73-letni občinski svetnik Franc Čekić iz Celja in 79-letni Blaž Drogenik, občinski svetnik brez stalnega bivališča. — V potok ga je vrgel. V Hotinji vasi pri Slivnici pri Mariboru je hlapec Ivan Adlerstein iz Rač v nedeljo ponoči napadel

36-letnega Karla Schleichbacha, dinarja brez stalnega bivališča, in ga sunil v potok. Schleichbach si je pri padcu udaril poškodovani celjast. Oddalil so ga v celjsko bolnišnico. — Nesreča na poti. Ko je 38-letni posestnikov sin Ivan Šunter z Rečice ob Savinji pred dnevi ob prihodu s splavom v Slavovski Brod oddajal tam svoj splav, je padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v gležnju. Prepeljali so ga v Celje. Pri padcu po stopnicah si je 27-letna Zofija Bezgovnikova, vdova po elektrovarilcu pri Sv. Kristofu pri Laškem, zlomila desno nogo v gležnju. V št. Pavlu pri Preboldu je padla 71-letna vdova po nadučitelju Katarina Fischerjeva v četrtek tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo nad kolonom. V Pilštanju si je 61-letni kočar Anton Lavriha pri padcu zlomil levo roko v zapestju. Ko se je vračal 79-letni občinski svetnik Jakob Vlak s Ponikve v četrtek zvečer s kraljico vprego domov, je padel z voza. Kolesa so šla čezenj ter ga močno poškodovala po glavi in nogah. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

c Ostane podsavezne prvenstvene tekme SK Celje: SK Hrastrnik, ki jo je v nedeljo 5. t. m. prekinila poplava na Glaziji, bo odigran v nedeljo 26. t. m. popoldne na Glaziji. Odigrati bo treba še 62 minut. — Zdravniško dežurno službo za člane OUZD bo imel v nedeljo 12. t. m. zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti.

CELJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 10. novembra, ob 20.: Navihanka. Gostovanje mariborskega gledališča.

Radioprogram

Nedelja, 12. novembra

8: Lahka glasba na harmoniki, (g. Ivan Magister). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančišk. cerkve. — 9.45: Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga). — 10: Tjardović: Mala Floranije (skrajšana opereta, plošče). — 11: Vesel dopoldanski koncert. Sodelujejo: gg. Svetozar Banovec in Janko Vekoslav ter Kmečiči trio. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert. Sodeluje gđc. Vanda Žihari in radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec. — 17: Kmet. ura: Kmetijsko knjigovodstvo in izboljšanje obrata (ing. Rado Lah). — 17.30: Ljubljanski pevski jazzkvartet in Cimermanov kvartet. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Krmarjem mladega rodu (dr. Osvald Karol, Ljubljana). — 19.40: Objave. — 20: Češka pesma glasba (plošče). — 20.30: Domač koncert. Sodelujejo: gđci. Polidka Zupanova, Vida Rudolfova, gg. Mirko Adamič, Andrej Jarc in radijski orkester. Dirigent: D. M. Šijanec. — 22: Napovedi poročila. — 22.15: Valčkova ura (plošče). Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 13. novembra

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11: Šolska ura: Nemadne šole v Švici, Alžiru, na Laponskem itd. (g. Niko Pirnat). — 12: Po svetu (glasbene slike, plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstvo (higijena) mladostne dobe: Splošna ali osebna priprava za življenje (g. dr. Anton Brečelj). — 18.20: Iz del Joh. Seb. Bacha (plošče). — 18.40: Od devinskega servita do svetokriškega kapucina (g. dr. Jože Lovrenčič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Kaj so Jugoslovenci deli svetu (dr. Dušan Stojanović) Bgd. — 19.40: Objave. — 19.50: Zanimivosti. — 20: Zabavni koncert. Sodelujejo: ga. Stefanija Vuk-Frankovska, g. prof. Pavel Šivic (spremljiva) in radijski orkester. — 21.30: Dvočak: Ameriški kvartet v F-duru (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Šrnel »Škrjanček«. Konec ob 23.

Torek, 14. novembra

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11: Šolska ura: Nemadne šole v Švici, Alžiru, na Laponskem itd. (g. Niko Pirnat). — 12: Po svetu (glasbene slike, plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Spored slovenske glasbe. Sodeluje g. Mirko Armič in radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Priljubljani napetvi (plošče). — 18.40: Vera zameta usodnost (g. Fr. Terzaglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Mihajlo Grbič ob priliki 40letnice smrti (dr. Nikola Radojčić) Bgd. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pevski koncert Delavškega glasbenega društva v Ljubljani. — 20.45: Operetna glasba (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Citraški čestitki (gg. E. Mezgolits & M. Hobein). Konec ob 23. uri.

Sreda, 15. novembra
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Koroški ples (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Mandoline in balalajke (plošče). — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal profesor (g. ravnatelj Ivan Dolenc); b) Kaj pravita znanost ni tehnika (g. prof. Miroslav Adlešič). — 18.40: Stari slovenski ljudski plesi (g. Bor's Orel). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Senjnani kot književnik (Dinko Hudoba) Zgb. — 19.40: Objave. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere: v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. ravnat. V. Ukmar); v II. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23. uri.

Četrtek, 16. novembra
7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 12: Ljudski ples in napetvi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Šrnel »Štirje fantje«. — 14: Poročila. — 18: Pester spored radijskega orkestra. — 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. — 19.40: Objave. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Pevski zbor »Cankar«. — 20.45: Plošče. — 21.10: Klavirski koncert (prof. A. Trost). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za dober konec igra radijski orkester. Konec ob 23. uri. — 22.15: Lahkih nog na okrog (plošče). Konec ob 23. uri.

7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11: Šolska ura: O bolgarski mladinski književnosti (g. Vekoslav Bušar). — 12: Naše pesmi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Ženska ura: Obiski pri tovarniških delavcih (gđc. Marija Kovač). — 18.20: Bolgarske pesmi (plošče). — 18.40: Francoščina (g. dr. Stanko Leben). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Martinovanje med Slovenci (g. V. Pirnat). — 19.40: Objave. — 19.50: Predavanje SPD: Rasvoj šolske alpinistike pri nas (Karel Tartar). — 20: Reproduc. koncert simfonične glasbe. — 21.15: Poljske nar. pesmi poje gđc. Vida Rudolf. — 22.15: Lahkih nog na okrog (plošče). Konec ob 23. uri.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekljci, izjave beseda Din 1.—, davek posebej. Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Pernice SEVER RUDOLF - Marijin trg 2

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din. PRVOVSTVNA VINA ter pristno žganje si nabavite po sededih konkurenčnih cenah namizno belo uter din 8.— srbski prokupač » » 8.— riling » » 9.— dolenski cviček » » 10.— portugalka » » 10.— » sladka » » 8.— jabolčni sladiki » » 5.— traminec » » 12.— lingac » » 12.— žganja: tropinovec » » 24.— silovka » » 24.— brinjevec » » 34.— rum » » 38.— borovničar » » 36.— Mrzja jedila! Se priporoča Buffet J. Jeraj, nasl. Minka Videnič, Ljubljana, Sv. Petra c. 38. 42 T.

MALI OGLASI

Slovenskem Narodu imajo sigurne uspehi SPECIALIST ZA BARVANJE LAS J. GODINA FRIZERSKI SALON Sv. Petra c. 3 — Hotel Soča HUBERTUS PLASCI a din 250.— vse vrste dežnih plaščev, trenčkotov, suknj, toplaga perila itd. nudi po priznani nizkih cenah P R E S K E R, Sv. Petra c. 14. 50 PAR ENTLANJE ažuiranje, vezanje zaves, perila monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 7.— din. Julijana, Gosposvetaka c. 12. 8 T. Sveže najfinije norveške ribje olje iz lekarne dr. G. PICCOLLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam. Fotografoval FELIX GLOBONIK hotel »Slon«, Ljubljana, sprejema dnevno od 8.— 12 in od 13.— 20. od 13. do 25. novembra. Dela na strogo manstveni podlagi. 3185

MRESE ZA POSTELJE

najceneje pri ANDLOVIC — Komenskega ul. 34. 3120 KLIŠEJE ENO VEČŠALVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

KAPITAL

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din. DOLGOROČNA POSOJILA do 5000 nabavila takoj (brez porokov) državnim in mestnim nameštencem, vpokojencem, duhovnikom in drugim »Adria« — Zagreb, Jurišičeva 8. Priložiti znamko. 3010

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din. CEPLJENO TRSJE sadno dreve, divjake, nudi Žihari Franjo, Zamušani, p. Sv. Marjeta pri Moškanjcih. — Zahtevajte cenik! 3153 OREHOVA JEDRCA nova, sortirana cvetlični med in medicio dobite najceneje v MEDARNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 48.T. PRODAM AVTO in koncesijo za taksi. Voz v dobrem stanju. — Cena din 20.000. Potočnik Anton, Maribor, Vrtna ulica 17. 3171

LA SUHE BOSANSKE ČESPLJE

v zabojih po 10 kg Din 57.—, v vrečah po 50 kg Din 220.—, omot 10 kg jedre Din 200.— franko vozna razpošilja G. Drechsler, Tuzla. 3168

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din. ENGLISH LESSONS Miss Farler Dvočakova ul. 3/III. 3158

SOBE

SOSTANOVALCA v sobo s posebnim vhomom sprejemem takoj. Vidovdanska 1 3176

SLUŽBE

Beseda 60 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8.— Din. PERFEKTEN SELEZNINAR mlajši, vojašine prost — dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Merkur« P. Majdič, trgovina železine in sanitarnih potrebščin, Kranj. 3167

DOPISI

POZNANSTVO želi dobro situiran gospod srednjih let s simpatično zgovorno ločenko ali vdovo brez otrok do 30 let staro in s lastnim stanovanjem. Samo resne ponudbe s polnim naslovom poslati na upravo lista pod »Zima«. Tajnost strogo zadržana. 3165

Pozor!

Z uspehom zdravim na katerikoli način pokvarjene nohte in odstranjujem kurja očesa brez krvi in bolečin v kopalnici hotela Slon. Te stroke sem se izučil v inozemstvu, kjer sem jo tudi že več let uspešno izvrševal. Poskusite!

Dekaniš

Dolenjci se zbirajo pri »Amerikancu«! Martinova gos, domače kolne, cviček, belo dolensko, portugalka itd. Se priporoča DEU

SIV. STROJI NAJNOVEJSI OTR. VOZIČKI VELIKA MOTORJI TRIOIKLI SIV. STROJI IZBIRA gračni vozički, skiroji, avtomobilčki, kolesni deli

TRIBUNA F. B. L. LJUBLJANA

Karlovska c. 4 — Podružnica: Maribor, Aleksandrova 26 Ceniki franko!

TAPETNIŠTVO JAGER FRANC

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 17 — TELEFON 20-43 nudi najcenejše otomane od din 360.— naprej, žimo od 24 din naprej. — Velika izbira madracov, cauch-zof, volne, gradla in blaga za prevleko pohištva.

Kdor ljubi mir,

okusne jedi in dobro pijačo, naj obišče gostilno pri Lovcu Cesta 29. oktobra (Rimska) 24, vogal Bleiweisova cesta št. 2

JUTRI

divjačina s cmoki, pečeni purani in piške, cvrti piščanci, domače krvavice s kislim zeljem ter mnogovrstna druga jedila. Palačinke 1.— Krofi z nadevom 1.50 Ekspres kava 1.50

Makulturni papir

proda uprava »Slovenskega Naroda« Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5

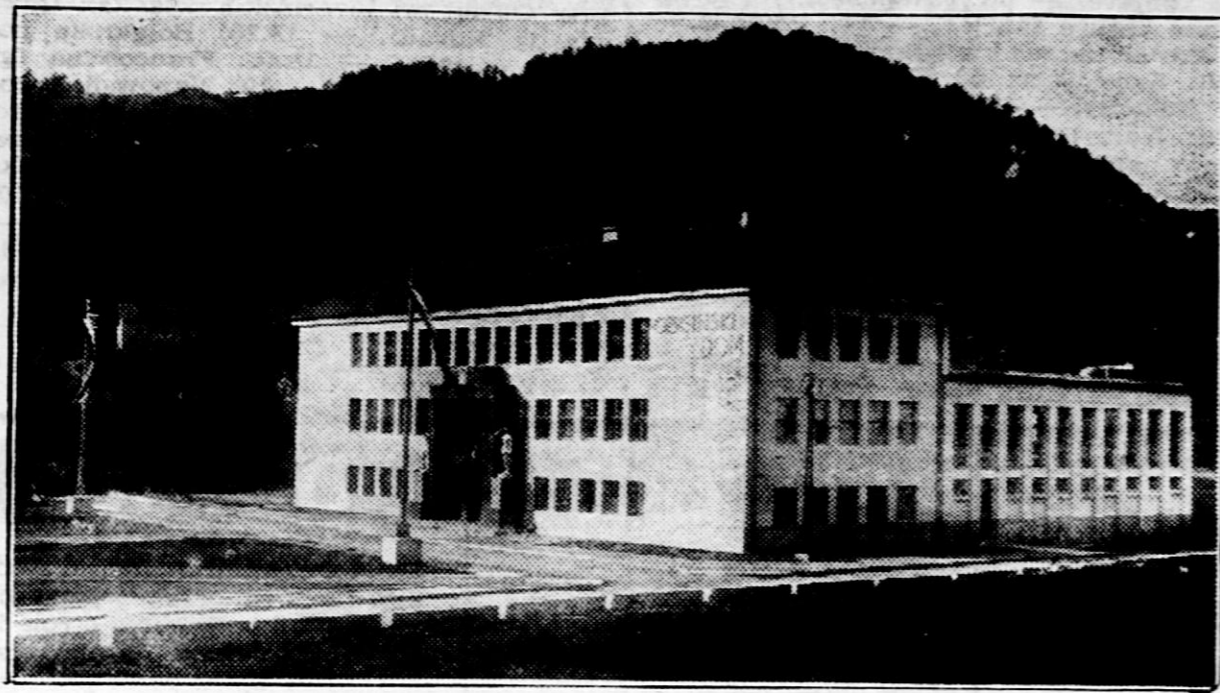
ZALOŽBA »CESTA« LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5 je izdala tele zanimive knjige, ki vam bodo prijetno skrajšale dolgočasne jesenske dneve in ki so zelo primerna tudi za darilo:

Ravljjen: ZGODBE BREZ GROZE Klabund: PJOTR - RASPUTIN Ravljjen: ČRNA VOJNA Thompson: SIVKO Majerjeva: RUDARSKA BALADA Naše cene potrjujejo, da so knjige založbe »CESTE« v resnici najcenejše slovenske knjige kljub temu pa so vsebinsko odlične, zelo okusno pa so tudi opremljene Broširana knjiga stane 10.— din. Vesna knjiga stane 15.— din. Pri broširanih knjigah računamo za omot in poštnino samo 1 din, pri vezanih v celo platno pa 1.50 din. Naročila sprejema in jih takoj izvršuje: ZALOŽBA »CESTA« LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5

Globoko ušločeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je danes zjutraj ob 1/2. uri po kratki bolezni preminul naš ljubljani oče, stari oče, tast in brat, gospod Dragotin Česnik žolski upravitelj v pokoju in posestnik Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne in hiše žalosti, Večna pot 1, na pokopališče k Sv. Križu. V LJUBLJANI, dne 11. novembra 1939. DRAGO, MILAN, IVAN — sinovi; VIDA, poročena PETRIČ — hči; MIRKO — brat; ROZI, SILVA, MARJA — snaha; DR. KAREL PETRIČ — oče; vanki in ostalo sorodstvo.

Živahna gradbena sezona v Trbovljah

Letos so dobile Trbovlje nad 40 novih stanovanjskih hiš

Novi občinski dom v Trbovljah

Trbovlje, 10. novembra — Ugoden vpliv povečane proizvodnje trboveljskega rudnika se je zadnja leta kazal v vseh gospodarskih panogah ter je poleg živahnega trga, prometa, pozitivne obrtnosti in mesečnega odtegljajev. Ne gre pa tu izgubiti iz vida, da je naš rudar izredno štedljiv, skromen ter pri ugodni zaposlitvi in zaslužku drugih članov rodbine stavi vse prihranke na lasten, če tudi mali, pa čisti in udoben dom. Vsa rodbina potem pomaga graditi in obdovarjati je izredno marljivost, s katero oče in sin, brat in sestra v dnevnem delu dosegajo kamen na kamen do svoje lastne domačije. Letos so naši delavci gradili posebno v gornjih Trbovljah. Pobočje okrog revirja Pasetti je že skoro vse zgrajeno. Vse to so enostanovanjske hišice z nekaterimi izjemami, Miklavčič v Bevkovem je zgradil tristanovanjsko hišo, istokot Hauck ml. naspoti novemu občinskemu domu. Nad Gormom je vstala tudi nova stanovanjska kolonija šestih hiš, ki so jih lastniki zgradili na brezplaten zemljišču g. Germa. Lega je sicer prav malo prikladna, vendar so graditelji imeli še tudi druge ugodnosti, sicer ne bi bili šli postavljati novih domov v hrib in samo skalo. Od obrtnikov je postavil lastno hišo mesar Zerko, Holesek ličen mesarski paviljon blizu Stihove trgovine, mesar Forte Jože pa veliko gospodarsko poslopje v Globošaku.

Glavno obeležje letošnjemu gradbenemu delu v Trbovljah dajo seveda obsežna občinska dela, med katerimi treba šteti pet novih štiristanovanjskih hiš kot povečanje kolonije rudniških upokojencev v gornjih Trbovljah in izgraditev novega občinskega doma, ki je pač ena najmonumentalnejših zgradb v Trbovljah ter po svoji moderni notranji ureditvi ustreza vsem potrebam obsežne občinske uprave velikega industrijskega okraja. Pri teh občinskih delih so bili z malimi izjemami zaposleni izključno domači delavci, vsa notranja dela pa so tudi izvršili domači obrtniki. S tem je ostal precejšen del gradbenega kapitala v domačih rokah. Poleg tega bo še letos izgotovljen del parnele vone ceste od novega občinskega doma do društvenega doma, kjer bo preko novega mostu priključen cesti Trbovlje - Kolodvor. Velika dela preložitve potoka Trboveljščice pri cementarni gredo tudi že h kraju. Preložitve potoka je občina izvršila na lastne stroške, medtem, ko bo novo cestišče in dva nova mostova zgradila TPD. Z novo cestno progno bo odstranjen velik prometni nedostatek, ki je zlasti tu oviral vsled ozke ceste in ostrega ovinka pri cementarni. Cementarna sama pa bo s tem pridobila precej na prostoru, ki ga bo izkoristila za skladišča in zidavo nove delavske kopalnice. — Občina skuša tudi sicer dvigniti gradbeno iniciativo ter je z

obsežno razparcelacijo občinskega zemljišča oddala preko 40 gradbenih parcel po nizkih cenah in ugodnih pogojih. V kratkem bodo zrasle nove stanovanjske hiše za bivšim občinskim mlinom in Ličarjevo vilo. Občina skuša na ta način zmanjšati stanovanjsko krizo, ki je v Trbovljah še vedno zelo občutljiva.

Industrija je bila letos pri nas v znaku posebne gradbene aktivnosti, kar se kaže pri ogromnih delih, ki so izvršena pri cementarni, pri kateri se je pravzaprav na istem prostoru z novo notranjo preureditvijo usposobil podjetje k podvojnemu produkcijski kapaciteti z vsemi najmodernejšimi tehničnimi sredstvi za izdelavo prvotnega cementa. K tem novim delom spadata tudi dve novi žičnici iz Retja in Bukove gore, ki po grandioznosti svoje izvedbe predstavljata poslednji napredek te tehnične panoge. Vsa ta dela so seveda terjala desetine milijonov stroškov. Istokot so obsežna dela razširitve elektrarne TPD, ki so že tudi pra kraju ter z montažo novih ogromnih Borsigovih motorov predstavljajo novo produkcijsko moč električne struje, s katero se je TPD osa-

mosvojila ter bo po potrebi mogla oddajati dovoljne količine struje tudi drugam. V sodelovanju s Kranjskimi deželnimi elektrarnami se je izgradil mogočen daljnovod iz Podloga do Trbovelj, ter bo TPD oddajala strujo v omrežje KDE. Daljnovod je stopil v delo baš te dni. Tudi ta dela TPD so milijonske vrednosti.

Od državnih del bi bilo imenovati banovinska regulacijska dela banovinskega režijskega odbora, ki je izvršil oporne zidove pri društvenem domu. V zvezi s tem naj bo poudarjena nujna potreba regulacije Trboveljščice sploh, ki je na drugih mestih še mnogo bolj potrebna, saj je potok ob nalivih na več mestih napravil že mnogo škode in izpodjedel mnogo plodne zemlje. Za temeljito izvedbo teh del pa bo treba tudi velikih denarnih sredstev, ki bodo, kot čujemo presegala svojih pet milijonov. Za take stroške pa bo brezpogojno morala prispevati tudi banovina. Trboveljska občina je pač upravičena zahtevati potrebne podpore za taka dela, saj vplačuje v ban. bednostni fond do 600.000 din letno, medtem, ko se ji za razne potrebe nakazuje letno le 30.000 do 40.000 din. Z regulacijo potoka se mora istočasno izvesti tudi kanalizacija, ki je vzdolž cele doline iz higijskih razlogov nujno potrebna! Banovina naj bi posvetila več pozornosti tudi pospešenim gradbenim delom ceste Zagorje Trbovlje preko Slačnika. Omenjena cesta je edina najbližja prometna zveza Trbovelj na kranjsko stran. Gradi se že četrto leto z nezadostnim številom delavcev in nezadostnimi krediti.

Splošni finančni efekt letošnje gradbene delavnosti v Trbovljah znaša pri privatnih zgradbah preko 3 milijone dinarjev, pri občinskih gradbenih delih 2.700.000 dinarjev, pri tamonjski industriji pa brez dvoma preko trideset milijonov, skupno torej 30 do 40 milijonov din, vsota, ki pač označuje rekord v doseganem gradbenem delu Trbovelj po vseni. Visoka vsota pa istočasno dokazuje veliko gospodarsko moč našega industrijskega okraja, kateremu bi se kot najučinkovitejšemu davkoplačevalcu sreza in sicer važnemu javnopravnemu činitelju v udeleževanju sreskih kompetenc moralo čimprej priznati lastno sresko področje z vsemi pripadajočimi upravnimi uradi.

Iz zgodovine filozofije pri Slovencih

Predavanje docentke dr. Alme Sodnikove v okviru Filozofskega društva

Ljubljana, 10. novembra. Znanstveni slovenske krvi so že od srednjega veka sem doprinesli svoje k izgraditvi evropske kulture in s tem dokazali slovensko znanstveno nadarjenost, še preden je vzcvetel naš pisarni jezik. Posebno

zofskega društva, ki je s tem predavanjem otvorilo letošnjo sezono. Po uvodnih besedah predsednika društva, univ. prof. dr. Fr. Vebera, je povzela besedo predavateljica, ki nam je v svojem bogatem predavanju orisala delo filozofa Karpete in nam podala vzporedno s tem prezez celotne evropske in posebno še slovenske filozofske miselnosti 18. stoletja. V kratkem poročilu nam je seveda nemogoče podati vsaj približno sliko o vsebini predavanja in o znanstvenem delu predavateljice, ki nam iz doslej pozabljenih zaprašenih virov odkriva zgodovino slovenske znanstvene filozofije. Povzamemo le naslednje:

Franc Samuel Karpe (1747—1806) je predstavnik filozofije prosvitljene dobe. V njem se zgosti miselnost 18. stoletja na izvirni način. Velikega pomena za Karpetovo delo je pač bilo da član živel v času naše narodno-politične nesvobode, da se je torej mogel posvečati svojemu delu le v tujih znanstvenih središčih. Po rodu je Ljubljancan, študiral je v Ljubljani in na Dunaju. Leta 1774 je postal profesor za filozofijo na univerzi v Olomucu, ki se je pozneje preselila v Brno. Leta 1781 je bil rektor univerze v Brnu. Od leta 1786, je bil profesor filozofije na dunajski univerzi in tu se je posvečal znanstvenemu delu do svoje smrti. Bil je ugodna osebnost v tujini in doma, kjer je bil član učene družbe v Ljubljani, akademije operozov, ki je imela nalogo, da organizira znanstveno delo na naših tleh.

Druga polovica 18. stoletja izoblikuje prosvitlensko filozofijo, ki ima sicer različne idejne izvore, ki ji je pa skupen kritični obracun s preteklostjo, posebno s sholastično filozofijo, ki je doživela v 17. stoletju nov dvig. Nastaja ogromna prepričljiva literatura, ki ji je skupno prepričanje, da je razum edina avtoriteta. Prevladuje prepričanje, da je možno dvig posameznika in družbe le preko znanosti, poudari se pomen znanosti za življenje.

romantična pustolovščina v tem stoletju tehnik. Toda za večino ljudi pomeni v mislih ta tema trajno stanje, iz katerega ni mogoče uiti. Strahotno! Srečni vsi, kdor je tisti hip ležal na trebuhu v svojem brlogu. Srečen vsak slepec, ki lahko živi brez svetlobe, srečnejši vsak pes, ki ima v svojem nosu varnega vodnika. Tu dobiva kultura značajno, ker je ona prisilila človeka, da je tako slepo odvisen od nastajajočih okolištin. Seštetje zdaj tiste, ki se bodo onemoglo opotekali liki sence po neznanih in njim zagonetnih stezicah. Spomnite se vseh tistih, ki bodo iskali poti v svoje brloge s kraja svojega poklica ali svoje zabave. Pomislite na tiste, ki nimajo doma ali ki bodo bežali z doma pred lakoto in grozo. Ne pozabite na mornarje, letalce, na prometne zračne vlake, na ljudi v gorah in daleč tam v gozdovih, na divje živali v narodnih parkih in živalskih vrtovih, ki bodo gotovo navališe na ljudi in mislile si poleg tega še take groze, kakor so povodnji, požari brez svetlobe ali celo pobesnelost ognjenikov. Gotovo bo največ takih, ki bodo že prvi dan zavrgli svoj značaj kot nepotrebno oviro in ki začno ropati. Na rop... a drugi hodijo samo na prežo, plazili se bodo ob stenah hiš in ob cestah, treti pobegnejo na polja, da oropajo vsaj narodo za njene rastlinske zaklade, zaletavali se bodo drug v drugega, padali, preklinjali in molili. Matere bodo iskale svoje otroke in otroci bodo plakali po materah. Podobe z vsega sveta, iz vseh mogočih krajev, oživljenih po neznanih ljudeh, ki imajo vsi tako

Pri nas opažamo v tem času zelo razgibano delovanje raznih sholastičnih struj. Jezuitski kolegiji so zastopniki doktrine španca Suarezja, franciškanska učilišča pa so idejni pristaši Duna Sota in nekateri se že približujejo modernemu toku Descarta in Leibniza. Filozofsko mišljenje nam ni bilo tuje, a prosvetljenstvo je našlo z izjemo pri Karpetu le šibek odmev. Sem spada po svoji zamisli tudi druga akademija operozov. Cilj, ki si ga je zastavila, spoznanje iz Linhartovega slavnostnega govora ob njeni ustanovitvi: hitimo, pravi, k smotru s toplim hrepenjem, iščimo budni resnice povsod... saj imamo svobodo o mišljenja in cesarja Jožefa na prestolu. Linhart je s tem formuliral eno izmed vodilnih idej prosvetlenske filozofije: avtonomnost mišljenja.

Akademija je računala s Karpetovim sodelovanjem in bil je tudi njen član. Njegovo delo je osnova, za katero stremi akademija, čeprav zaradi kratkega trajanja akademije operozov ni prišlo do konkretnega sodelovanja. V naši filozofski literaturi te dobe pa predstavlja Karpetovo delo edini izgrajeni filozofski sistem izven sholastičnih struj.

Po njem ima filozofija dva cilja: teoretično znanstvenega in življenjsko kulturnega. Filozofija mu je veda o najvišjih in zadnjih vzrokih, a zahteva tudi, da bodi učiteljica srečnega življenja. V podrobnosti izdelavi pa vzbujajo presenečenje strokovnjaka z nekaterimi čisto modernimi zamisli. Tako poudari na primer važnost okvira celotnega doživljanja pri nastanku asociacij, loči čustvo od stremljenja, podaja osnovo neke tipologije, zavzema se za substancialno pojmovanje subjekta in zahteva, da bodi psihologija in ne logika osnova vse filozofije. Karpe je po svojem delu in po svoji izobrazbi na vrhuncih filozofskega življenja svoje dobe.

Predavateljica je žela bogat aplavz številnih poslušalcev za svoje predavanje, ki je po svoji vsebini in znanstveni dovršenosti zastopilo v vseh najgloblji vtis.

Iz Trbovelj

— Sklepna gasilska vaja. Trški gasilci v Trbovljah imajo že od nekdanj navado, da v pozni jeseni pridrejo tako zvano sklepno vajo, da še enkrat preizkusijo vse gasilsko orodje ter ga pripravijo za zimski čas. Tokrat se je sklepna vaja vršila v Gabrskem. Gasilci so pri izvajanju vaji dosegli rekorden čas. Prvi oddelek je že par minut po izdatnem signalu dospel z majhno motorno izdatniko na pogorišče ter gasil z vodo iz dveh cev. Po deset in petnajst minutnem presledku so sledili še drugi motorizirani oddelki in končno še oddelek z orodjem na konjsko vprego. Naraščajniki so tokrat nastopili prvič pri ročni vaji ter pokazali svojo izurjenost pri ručni smetalni brigalnici. Oddelek je vodil g. Hlastan, celotno vajo pa poveljnik g. Bregar. Vaji so prisostvovali gg. predsednik in podpredsednik občine, kot referent občine pa stabenik g. Ranžinger. Vajo je nadzoroval župni starešina g. Guček in se pri končnem raportu zelo pohvalno izrazil o tehnični izurjenosti gasilskega članstva in naraščaja. Posebno se je izkazalo tudi napadalno in reševalno moštvo z maskami, ki je proizvajalo vaje, kakor se rešuje ljudi iz zadimljenih prostorov. Nastopi naših gasilcev dokazujejo smotreno organizacijo domačih čet, ki z načrtnim delom vidno napredujejo iz leta v leto ter kažejo vse bolj se izpopolnjujočo tehnično opremo. Društvo je želelo, da nadaljuje tudi v bodoče svoje delo z isto vneto ter za svoje človekoljubne cilje najde potrebne moralne in materialne podpore pri vseh lokalnih javnih činiteljih.

— Roditeljski sestanek, ki se je vršil v nedeljo popoldne na II. drži. deški ljudski šoli v Trbovljah, je v prav zadovoljivi meri dosegel svoj smoter. Vabilu se je odzvalo precejšnje število staršev, ki so z zanimanjem sledili predavanju učitelja g. Sušnika Marka. Predavatelj je obravnaval aktualno temo o potrebi roditeljskih sestankov, ki se kaže zlasti v našem industrijskem centru s številnimi rodbinami in tisočero deco. Navedel je nujne socialne, moralne in vzgojne razloge, ki govore za sodelovanje šole in rodbine ter pokazal tudi na glavne vzroke šolskih neuspehov, ki ne izvirajo nazadnje iz premalega zanimanja staršev za šolski napredek lastne dece. V zvezi z zanimanjem staršev za šole, kjer se vzgaja njihova deca je predavatelj poudaril potrebo rednega šolskega obiska in pravilne domače vzgojilne vaje. Starši so tu čuli marsikatero strokovno vzgojno zanimivost, ki jim jo je predavatelj raztolmačil na njemu svojstven poljuden način. Naši delavci so imeli tu prilike tudi slišati o vzgoji z lepo besedo in vzgojo s — palico, ter se prepričati, da naši vzgojitelji vedo pravilno preneti vpliv dobre besede v pravem času. Po sestanku se je razvila živahna debata ter so posamezni razredniki dali staršem navodila kako jim je postopati, če si želijo uspešnega napredka dece pri vzgoji in pouku. Na sestanku na žalost ni bilo staršev onih otrok, ki bi jim bil posvet z učiteljstvom nujno potreben. Zeleti je, da

Iz Zagorja

— Umrla je ga. Kusej Marija, vdova po rudarju iz Podkrajja stara 58 let. Trdna in zgovorna gospa je imela mnogo odkritih spoštovalcev. Sredi živahnega razgovora ji je naglo postalo slabo in v nekaj urah je podlegla. Po daljšem težkem bolehanju na pljučih je umrla še ne 20 let stari Barlič Ivan iz Toplic. Zadnjih osem mesecev je bil priklenjen na posteljo in ga je smrt rešila obupnega hiranja. Naj počivata v miru, žalujočim ostalim naše toplo sožalje.

— Petkov sejem je bil kljub slabemu vremenu obiskan tako kakor že osem let ne. Kramarji so napravili številne in dobre kupčije, zaostajali pa niso niti prekupčevalci z živino in mesarji, ki so pokupili nad 50 parov prav lepih volov in kakih 20 krav. Večje pošiljke so šle v Italijo in Nemčijo, dočim so bili hrvaški kupci rezervirani in niso napravili nobene kupčije. Cena se je gibala od 5 do 5,75 din za kilogram žive teže, približno dinar več kot lansko leto ob tem času. Vzrok živahne kupčije leži v negotovnem času. Večina ljudi se je bala postave cen in se je zato že sedaj oskrbela za zimo.

— Draginja v revirju sicer ni zavzela kakih večjih oblik, opažati pa je počasno in skiro neopazno dvigavanje cen pri večini predmetov. Kečaj se bo ta pojav zajel je odvisno od nadzorne oblasti in pa seveda od drugih činiteljev, ki nanje tudi ta oblast ne bo mogla vplivati. Toda če imamo zakon o navijanju cen, ga je treba izvajati in kot prvi resni korak k uveljavljanju tega zakona bi videli v osnovanju odbora za kontrolo cen. Pričakujemo, da ga kmalu dobimo, moral bi pa delovati že takoj, ko je dobil omenjeni zakon pravno veljavo.

— Važno za vpočitance je, da takoj z dnem vpoklica vlože morebitne prošnje za priznanje vzdrževalne, ker teče podpora počenši z dnem vloge. Pozneje vloge so na škodo interesata, vloge po odsluženju dolžnosti so pa sploh brez pomena.

Amerika bo imela 70.000 pilotov

Iz Washingtona poročajo, da je predsednik komisije za civilno letalstvo izjavil, da ima Amerika zdaj 25.640 popolnoma izvežbanih letalskih pilotov. Kljub temu Amerika še vedno po načrtu šola pilote, odpira posebne letalske šole, tako da bo imela ob koncu 1.1941 na razpolago 70.000 izvežbanih letalskih pilotov.

Lev Vladjka:

MOŽ, KI JE UGASNIL SOLNCE

FANTASTICEN ROMAN

Toda zdaj? Mamica joče nekje, koščene roke sklepa v drhteči prošnji, morda bo čakalo dekle in hrepenelo po ustih, ki so se razmečala v krvavi grudi, preden so mogla do dna izprazniti kupo življenja in lepote. — Tovariši obmolknite in obstanejo za trenutek sklonjenega čela, a ti... nasadiš se na plot in niti krogle ne boš imel, da bi si jo pogнал v glavo ali pa si ziomiš piščal in umreš od bolečin in lakote kakor pes.

Sekunde so obstale v nesmiselni muhavosti bogov. Roke Parkerja in Živskega se drže in stiskajo kolikor se morejo samo roke tovarišev na življenje in smrt.

Piš je bil slab, da se niti čutil ni. In noben krik ni presekal mirne tišine teme. In tedaj je priplula zemlja počasi in mirno kakor dar vroče ljubezni.

Da — bila je zemlja... polje... krompirjeve brajde in pod njimi redilni krompir.

20.

Dvanpetdeseta četa ni nastopila. Bi'o je jasno, da so vsa povelja zelan, da ni več moči na svetu, ki bi prisilila koga k temu.

Ni nadrejenih, niti podrejenih, ni delodajalcev, niti delavcev. Popolna demokracija, taka enakost, ki pomeni pogin. Morda vsi tega še niso dobro čutili.

24

Toda Havel je že začel razumeti vse posledice. Zdjaj je bil lahko srečen, kdor je imel malo domišljije. Zato so pa legali na Havia očitki vesti in zavest odgovornosti, ki ga je z vso težo pritisnila k tlom kakor tovorni avto bežečega hrošča v cestni prah. Havel je preživljal grozo, posebejleno z neštevilnim koeficientom, ker jo je preživljal za tisoče in tisoče ljudi.

Soparica smrtne groze doleti na tisoče ljudi v tisočih položajih — in nagon samoohrane bo mučil ljudi na najsurovejši način. Nihče ne bo vprašal po sredstvih ohranitve življenja. Vsak bo pograbil prvo, ki mu pride pod roko, ne glede na to, da-li bo s tem uničil mnogo drugih.

Havel je vedel, da nihče v gradu Krona ne pozna njegove teme in da najbrž nihče ne bo mogel odkriti načina, kako se prižge svetloba.

Vedel je pa tudi... in zaenkrat hvala bogu, da Konzorcij tega ni vedel, da je urni mehanizem ob določenem času ugasnil — da se bo prav tako tudi sam prižgal. Na to je Havel pomislil, da bi morda po njegovi smrti ne ostala večna tema. Samo da ni čutil takrat, ko je določal teh deset dni, kako dolga bo doba po temi.

Nesrečna misel. Deset dni lahko pomeni tako podivjanost ljudi, da bo to prava moralna katastrofa. Koliko umorov, ropov in posilstev se da stlačiti v desetkrat štiriindvajset ur.

Tišina vlada. Konzorcij sedi nepremično. Morda pričakuje še tisto bedasto dvanpetdeseto četo. Niti Havel se ne gane. Če bi se videlo, bi se širila iz njegovih otopelih oči groza.

Da... če bi vsi vedeli, da bo čez deset dni konec, bi bilo to čisto lepo. Počitnice solca. To bi bila